

VEAȚI NOI

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A.R.L.U.S.

12 pagini - 1 leu

Visul unei zile de iarnă

Foto: A.P.N.

DIN SUMAR:

- Automobilele sînt de vină
- Dispar canalele de pe Marte
- Misterioasele circuite ale acupuncturii
- Explozia care a declanșat un război
- La Sapporo pot începe jocurile

Așadar, moda a cunoscut o evoluție continuă de la o epocă la alta. Am văzut modificările pe care le-a suferit îmbrăcămintea de la apariție până în secolul XV. Chiar dacă n-au fost transformări esențiale, ele au marcat totuși de fiecare dată fie deosebirile dintre clasele sociale, fie supunerea față de niște necesități, fie, în sfârșit, progresul

în diverse ramuri. Secolele XVI—XVIII, cu care continuăm descrierea evoluției costumului în cursul istoriei, au adus și ele un mare număr de schimbări, fiecare cu semnificația ei.

Să le vedem, dar, în ordine cronologică.

Documentar

Un muzeu imaginar al costumului (II)

Episodul modei europene se deplasa, ca un taifun, dintr-o țară în alta. Până în secolul XV Italia fusese aceea care dăduse tonul în materie de modă; la începutul secolului XVI ea a fost înlocuită de Spania care, în epoca aceea, își impunea voința ei în vestul Europei atât pe plan politic, cât și economic.

Biserica catolică spaniolă, care dăduse naștere Inchiziției, și-a pironit privirea-i de gheață și asupra modei. În felul acesta a luat naștere tendința de a „împacheta” trupul în costume bine închise. Încît îmbrăcămintea granzilor spanioli era, am putea spune-

mai putem imagina, de pildă, anumite rochii sau costume fără buzunare, element de îmbrăcăminte inventat însă abia în secolul XVII. Revoluția buzunarelor a privat cordonul de însemnătate pe care o avusese pînă atunci cînd de el atîrnau punga pentru bani, pieptenele, ceasul. Curînd după buzunare a apărut și cravata, element de îmbrăcăminte mai puțin indispensabil, dar devenit într-o anumită perioadă „parte integrantă” a costumului bărbătesc. Străbuna cravatei moderne era firește mult mai somptuoasă; purtătorii ei o împodobeau cu dantele și • legau cu o fundă complicată.

■ Cutele lui Watteau

Nicînd nu au fost apoi descrise cu atita exactitate ciudăteniile gustului în tablouri. Greuze, Watteau, Fragonard, Boucher, Chardin, Lebrun desenau scrupulos modelele de îmbrăcăminte de parcă ar fi colaborat cu revistele de modă. Mai mult, în afară de faptul că pictau moda o mai și dictau uneori. Așa au intrat în modă „cutele lui Watteau”.

În secolul XVIII, costumul european a pătruns și în Rusia. Încînd inerția boierilor, Petru I aproape că i-a

boliza urma lăsată de cuțitul ghilotinei.

Poporul, care înlăturase tirania nobililor, nu vroia însă să aibă nimic comun cu ei nici în înfățișarea exterioară. Antichitatea, cu presupusele ei virtuți republicane, făcea furori; ea inspira atît doctrinele politice, cât și idealurile estetice. Femeile au început dar să arboreze tricouri de culoarea pielii și haine care cădeau liber, iar bărbații tunici scurte. Dar frigul a temperat intrucîtva orientarea spre antichitate; femeile au continuat totuși să urmeze un timp această chemare. Ele căutau cu orice preț să fie „nimfe”

Citeva detalii vestimentare caracteristice pentru secolele XVII—XIX: sabia, gulerul înalt, jobenul etc.

tot atît de incomodă ca rigida sutană preotească, iar pe deasupra mai era și extrem de complicată și pompoasă.

Aportul spaniol la moda europeană s-a concretizat în inventarea gulerului mare, rotund și plisat. Aprețarea și plisarea acestui tip de guler nu erau socotite o treabă oarecare, ci o adevărată artă, accesibilă numai unor mîini foarte îndemnate. Încît nici chiar regii nu se dădeau în lături de la această treabă. Cu timpul, gulerele s-au mărit atît de mult, încît îi se spunea „pietre de moară”, iar purtătorii lor erau supuși la grele încercări în timpul meselor. Se crede că inventarea furculiței ar fi fost în mare măsură determinată de aceste gulere.

De altfel sobrietatea ostentativă a eurtii spaniole și-a pus amprenta și asupra costumației feminine. Femeile spaniole purtau concomitent chiar cite două rochii. Se pare că noua croială a îmbrăcămîntii fusese inventată de însuși marele inchișitor. Elementele ei esențiale erau două triunghiuri isoscele cu virfurile împreunate. Fusta conică putea fi socotită deopotrivă rodul muncii croitorilor și fierarilor, dat fiind că se sprijinea pe o carcasă metalică. Această fustă, fără nici o cută, era numită „vertugard”, adică „apărătoarea virtuții”.

■ Mica și marea Pandora

Secolul XVII, secolul lui d'Artagnan și Richelieu, a militarizat moda. Sabia a devenit atunci un accesoriu obligatoriu al tuturor costumelor nobile. Portsabia dădea purtătorilor ei multă bătaie de cap, la fel cu gulerele plisate. Portos, de pildă, nu era destul de bogat spre a-și împodobi toată portsabia cu o broderie scumpă. De aceea își ascundea sub pelerină partea neîmpodobită. Descoperirea, absolut înfîmptătoare, de către d'Artagnan a acestei situații a fost, se știe, motiv de duel.

Tot atunci au apărut și o sumedenie de invenții în materie de modă care au reîstiat pînă astăzi. Acum nu ne

și tot în secolul XVII a început a fi folosită și îmbrăcămintea specială de casă: halatul, capotul, pantofii fără toc, boneta (nimeni nu concepea că s-ar putea sta chiar în casă fără ceva pe cap).

După cum atunci a apărut și cea dintîi reclamă pentru modă, care pare să fi fost în genere prima reclamă din Europa. În fiecare lună, din Paris, devenit Mecca adoratorilor modei, erau expediate spre Anglia, Germania, Rusia și Italia două colete neobișnuite. Hamali cu mușchi puternici purtau cu grijă lăzile grele nu atît din cauza conținutului cît a materialului din care erau confecționate. Căci erau durate din butuci groși de stejar ca să nu deterioreze „Marea” și „Mica” Pandora pe care le adăposteau. Așa numeau francezii, cu binecunoscutul lor umor, cele două păpuși de ceară a căror îmbrăcăminte, confecționată de modelierii de la Curte, le făcea pe marchize să se înverzească de invidie. „Marea Pandora” prezenta de obicei costumul de bal, iar „Mica Pandora” neglijelul. Numele păpușilor de ceară erau o aluzie străvezie la prețul eleganței.

Și într-adevăr, cite breșe nu făcea în bugetele familiale ambiția de a imita Pandorele, cite bune prietene nu deveneau dușmance de moarte!

Ultimul secol al modei aristocratice a fost veacul al XVIII-lea, în care tonul a fost dat de femei. Deși fragilitatea, eleganța și rafinamentul trebuiau să caracterizeze în egală măsură, doamnele și cavalerii lor. Stilul afectat al epocii — rococo-ul — nu suportă liniile drepte. Totul era pompos și manierat. Copacii din parcurile palatelor erau tunși după anume tipicuri, buchețele care completau toaletele doamnelor de la Curte erau de porțelan. „Bărbații seamănă acum mai mult ca oricînd cu femeile — relatea un contemporan — ei poartă plete lungi și ondulate, pudrate și parfumate; cataramele de la pantofi și genunchi au fost înlocuite pentru comoditate cu funde de mătase. Sabia este acum tot mai rar atîrnată la cîngătoare. Pe mîini se poartă mănuși, dinții nu mai sînt spălați pur și simplu, ci albiți, obrații sînt rumeniți”.

obligat pe aristocrații Moscovei să poarte vestă și să-și taie barba. Noua modă prindea însă greu rădăcini. Fiind străină, lansată de sus, prin ucaz de la stăpînire, n-a putut trece dincolo de clasa nobilimii. Negustorii, micii burghezi, țărani au continuat astfel vreme de un veac să poarte îmbrăcămintea tradițională, adoptînd numai unul cite unul diversele detalii ale îmbrăcămîntii europene. De altfel, deși Petru împrumutase modelele europene, cochetăria, rafinamentul care dăinuiă în Europa îi erau străine. El însuși purta mai cu seamă costume olandeze sau germane ce aminteau de îmbrăcămintea orașenilor din evul mediu. Nici curtea imperială din timpul domniei lui Petru nu îndrăznește să facă lux la îmbrăcăminte.

În timpul Ecaterinei însă nobilimea Petersburgului a început să rivalizeze cu cea pariziană Prințul Kurakin de pildă, ambasadorul rus în Franța, a fost supranumit „prințul de briliant”. Într-adevăr, nasturii de pe costumele lui Kurakin erau confecționați din briliante mari, care costau cit citeva sate la un loc.

Moda definea deci poziția socială, oglindea orientarea religioasă, se amesteca în morală și economie; în sfârșit, a luat parte și la revoluție. În timpul revoluției burgheze din Franța, regaliștii își subliniau disprețul față de gloată prin extravaganța și luxul lor. Iacobinii aveau ca element distinctiv al îmbrăcămîntii pantaloni strîmți și lungi, asemănători cu cei care se poartă azi; giurondinii purtau un frac albastru cu pulpana lungă și ascuțită.

■ Nu poți fi modernă fără echipaj!

Mai mult, moda a început atunci să reacționeze foarte prompt la evenimentele politice. Astfel, la citeva zile după execuția Charlottei Corday, care îl omorîse pe Marat, „prietenu poporului”, aristocratele au început să poarte la gît, în semn de solidaritate cu eroina zilei, un colier roșu sau o panglică îngustă de aceeași culoare, care sim-

și chiar iarna purtau lucruri ușoare, în afară de șaluri. Atunci s-a născut de altfel și zicala: „Nu poți fi modernă fără echipaj”.

Secolul XIX a tîns în modă spre o uniformitate în înfățișarea exterioară. Deosebirile de clasă au început să-și pună tot mai puțin amprenta asupra croielii costumelor. Ele se exprimau în cantitatea și eleganța garderobei și nu în culoarea și croiala îmbrăcămîntii! Încît secolul XIX nu a adus în principiu nimic nou. El a oscilat între crinolină și turnură, între decolteul adînc și gulerul bine închis etc. Dar toate acestea erau cunoscute și înainte, chiar dacă arătau puțin altfel.

Modul de viață, obiceiurile și moda secolului XIX sînt de altfel mai bine cunoscute decît cele din alte secole, încît dificultatea studierii acestei perioade rezidă nu în lipsa de material, ci mai degrabă în abundența lui. Poate că de aceea nici n-a inclus-o în prezentarea ei călăuză noastră prin originalul muzeu al costumului.

V. Meșcereakov

documenta.

documentar docum

mentar documentar du

documentar documenti

mentar documentar docu

mentar documentar docu

mentar documentar docu

mentar documentar docu

mentar documentar docu

mentar documentar docu

mentar documentar docu

mentar documentar docu

mentar documentar docu

mentar documentar docu

mentar documentar docu

mentar documentar docu

mentar documentar docu

mentar documentar docu

mentar documentar docu

mentar documentar docu

mentar documentar docu

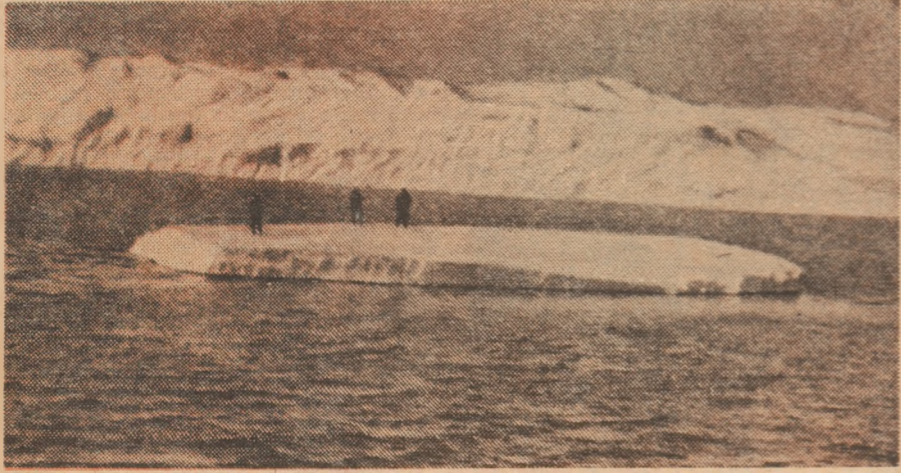
Actualitatea
Actualitatea actualit.
Actualitatea actualit.
Actualitatea actualit.
Actualitatea actualit.
Actualitatea actualit.
Actualitatea actualit.
Actualitatea actualit.

PROBLEME ȘI SOLUȚII

Gheață pentru pustiuri

Apa devine tot mai rară! Inițiate de avertismentele specialiștilor, discuțiile

Aisberg (muntele de gheață din planul doi) în zona antarctică Mirnii...

asupra poluării mediului lichid se înmulțesc în ritmuri de avalanșe. Și totuși, obișnuiți cum sîntem ca, făcînd gestul aproape reflex al deschiderii robinetului, apa să ne vină pe țevă fără nici un efort, ne pare parcă greu să credem că problema e într-adevăr acerbă. Cu atît mai mult cu cît știm cît de mari sînt rezervele de apă ale Terrei. Căci, la urma-urmei, două treimi ale globului pămîntesc sînt acoperite cu apă! Exprimare în kilometri cubi, aceste rezerve se prezintă astfel:

Oceanul mondial	1370 milioane
Ghețarii de pe virfurile munților și calotele polare	30 milioane
Riurile și lacurile	4 milioane
Rezervele subterane	100 milioane

(1 kilometru cub de apă poate acoperi necesitățile anuale ale unui oraș de mărimea Moscovei)

Și totuși, hidrologii prezic că, spre sfîrșitul secolului, omenirea va trebui să facă față unei acute lipse de apă dacă actualele practici ale consumului și poluării surselor nu vor suferi transformări esențiale. Colaboratori ai Institutului de geografie al Academiei de Științe a U.R.S.S. au calculat, la rîndul lor, că peste treizeci de ani debitul rîurilor de pe glob nu va mai putea acoperi nevoile mereu crescînde ale industriei și populației. Încît nu e de mirare că specialiștii caută mereu alte metode de obținere a apei dulci din sursele nesecate ale oceanului mondial. Căci — să nu uităm! — pe mările și oceanele lumii plutesc uriașe cantități de apă dulce de cea mai bună calitate. E vorba de aisberguri care, mai ales în Arctica, au cîteodată proporții de mici munți, ridicîndu-se pînă la 500 de metri deasupra apei.

Intr-adevăr, experți sovietici și americani au ajuns la concluzia că utilizarea aisbergurilor pentru obținerea de apă dulce ar fi economică. Trase de remorcare puternice, ce ar beneficia și de sprijinul curenților marini, ele ar putea fi aduse în preajma regiunilor

sărace în apă. Un expert sovietic, prof. Markov, consideră că aisbergurile ar putea fi astfel transportate atît în regiunile din emisfera nordică, cît și în cea sudică. Iar doi specialiști americani, Campbell și Wececs, au elaborat chiar cîteva variante pentru transportul de aisberguri pînă pe țarmul nord-vestic al Australiei, plecînd de la un model-tip de aisberg de 2700 m. x 2700 m. Remorcat cu o viteză de numai un kilometru pe zi, un asemenea aisberg ar avea nevoie de 250 de zile pînă la țarmul australian. Și chiar dacă ar pierde pe drum circa 25 la sută din substanța lui, ni se spune, transportul încă ar fi rentabil. Prof. Markov a admis și el avantajele unui asemenea proiect, însoțindu-și argumentarea cu o socoteală la îndemîna oricui: „Australia — a arătat d-sa — are o populație de 10 milioane de locuitori. La capătul călătoriei sale aisbergul amintit ar avea o greutate de 0,75 miliarde tone. Ceea ce ar însemna că, pe cap de locuitor, ar putea rezulta 75 de tone de apă dulce. Luînd în considerare normele de consum pe care le avem la Moscova, putem spune că nevoile de apă ale populației australiene ar fi astfel acoperite“. Cheltuielile necesitate de această cantitate de apă ar fi de optzeci de ori mai mici decît cele cerute de desalinizarea unui volum echivalent de apă de mare. Evident ar mai trebui studiate și alte probleme ca: fabricarea unor cabluri de remorcare care să poată rezista la tensiunea necesară, comportarea aisbergului în caz de furtună etc. Pe de altă parte, însă, viteza de un kilometru pe zi ar putea fi, probabil, sporită utilizînd mai multe remorchere.

Încît — cine știe? — poate că într-o

bună zi agențiile de presă ne vor aduce cu adevărat știrea că primul aisberg a ancorat în Australia...

TRANSPORTURI

Un tunel care înaintea pe nesimțite

În cartierul Tușino din Moscova blocurile de locuințe „cresc“ chiar la marginea pădurii. Lîngă ele, deasupra tunelului de metro, se înalță o instalație de macara. Muncitorii nu coboară în subteran cu ascensorul, ci pe o scară obișnuită. În galerie domnește o activitate febrilă: vagonetele încărcate cu pămînt și nisip se grăbesc spre banda transportoare care le duce încărcătura la suprafață. Dintr-o betonieră se scurge încontinuu o pastă cenușie. Aceasta este și inovația: în loc să fie căptușiți cu tablă de fier, pereții tunelului sînt acoperiți cu un strat monolit de beton presat.

Construcția tronsonului experimental care leagă cartierul „Krasnaia Presnea“ din centrul capitalei sovietice de Tușino a început acum cîteva luni și urmează să fie încheiată anul acesta. Într-o a doua etapă metroul va ajunge pînă la „Oktiabrskie Polea“. La început, tunelul înainta cu 40 m pe lună; acum el înaintea cu 80 m și în curînd va străbate 150 m lunar. Recordul mondial de construire a tunelurilor de metro, stabilit de aceleași brigăzi, este de 430 m/lună. Dar, evident, acest record nu este echivalentul unei medii pe termen lung. În afară de aceasta, noul procedeu nici nu se laudă cu viteza, deși și aceasta este importantă. Marele avantaj al betonului presat este

stabilitatea regimului de construcție. Cele ce se întîmplă sub pămînt nu influențează cîtuși de puțin suprafața. Clădirile și orice alte instalații nu mai deranjează, deoarece pe sol nu mai sînt necesare lucrări preliminare sau ajutoare. Într-o bună zi constructorii ies la lumină din stația gata terminată. De altfel noua linie este amplasată la mică adîncime: 7—8 m; în alte cazuri s-a mers și de zece ori mai adînc.

Pe străzile și în piețele sub care a și trecut tunelul nu se vede nici o fisură, nici o adîncitură în sol. Acest lucru este foarte important pentru viitor, dat fiind că planul general al Moscovei prevede împînzirea centrului cu o rețea de linii de metro și numeroase legături cu cartierele marginase. Noua tehnică va permite deci constructorilor să lucreze în centrul Moscovei, fără a tulbura viața cotidiană a orașului. Toate operațiile sînt încredințate unui agregat special care deschide galeria, încarcă pămîntul în vagonete basculante și toarnă în urmă-i betonul. În față benele unui excavator mușcă adînc în terenul nisipos, în timp ce în spate un mecanism cu o putere de 2000 tone presează betonul de pereți înaintînd automat.

Pentru a veni acum la lucru mulți locuitori ai cartierului Tușino mai au nevoie de o oră și trebuie să folosească două mijloace de transport: un troleibuz și un autobus. Metroul îi va aduce în 15—20 de minute în centrul Moscovei.

SIMPLU ȘI AVANTAJOS

Cisterne umplute în cîteva secunde

Se știe cum se procedează atuncî cînd se face plinul de benzină la autotamioanele-cisternă: de la rezervor, benzina este transportată de obicei printr-o țevă flexibilă, cu terminația la orificiul de umplere amplasat pe partea superioară a cisternei. Aici intervine însă un inconvenient: în timpul operației de umplere o cantitate de benzină se volatilizează. Cît anume? Minimum patru kilograme, sînt de părere specialiștii sovietici. Încît nu e greu de imaginat proporția pagubei la scara unei țări.

Recent, însă, un grup de specialiști ucraineni a reușit să construiască un original dispozitiv automat destinat transvasării produselor petroliere și reactivilor chimici volatili. Conectarea dispozitivului la recipient nu durează decît cîteva secunde, iar pierderile de carburant pricinuite de volatilizare sînt micșorate cu 70 la sută.

Confirmat de trei brevete de invenție, dispozitivul, simplu de fabricat și extrem de fiabil, a fost prezentat în acțiune la Expoziția realizărilor economiei naționale a U.R.S.S. din Moscova, unde i s-a decernat o medalie de argint și zece de bronz. Dispozitivul de produse petroliere nr. 1 din Harkov, primul care a aplicat în practică noul procedeu, a economisit astfel într-un an cîteva zeci de tone de benzină.

UNIVERSUL PLASTICULUI

Polibetonul — bun la toate

Prin sfera lui de utilizare, polibetonul poate fi comparat cu ipsosul sau chitul intrucît reunește calitățile acestora, dar are în plus și toate avantajele materialelor plastice. Căci e vorba de un poliester încărcat cu diverse minerale și care se prezintă sub forma unei paste moi, ce poate fi colorată după dorință și permite obținerea tuturor aspectelor de finisaj sau modelare, prin cele mai diverse procedee. Deasemenea, în compoziția polibetonului pot fi incluse și elemente metalice, fapt care nu împiedică aderarea lui la orice gen de material — suport. În același timp, fiind insensibil la ger și extrem de rezistent între limitele de — 30 și + 300°, și date fiind marile sale posibilități mecanice, termice și electrice, polibetonul este un element de mare valoare pentru realizarea detaliilor de arhitectură și decorații exterioare.

Cea mai mare calitate a polibetonu-

lui este, însă, faptul că în masa lui pot intra încărcături foarte diverse, sub formă de pulbere, ca: mica, cuarțul, ardezia, fierul, etc., care permit nu numai sporirea volumului, ci și micșorarea prețului de cost. Amestecat cu aluminiu și plumbagină, el poate căpăta aspectul cositorului și poate fi utilizat la fabricarea veselei, statuiilor etc. Pe de altă parte, adăugarea de incluzii metalice permite realizarea de motive gravate, ca de pildă basoreliefuli. Încît s-ar putea ca într-un viitor apropiat polibetonul să intre în competiție cu strămoșii săi materialele de construcție obișnuite.

CONSTRUCȚII

Sate de tip urban

Satul Kodaki din R.S.S. Ucraineană, așezările rurale Verteliški din Belorusia, Dainava din Lituania, Saku, Kurtana sau Vinni din Estonia fac parte

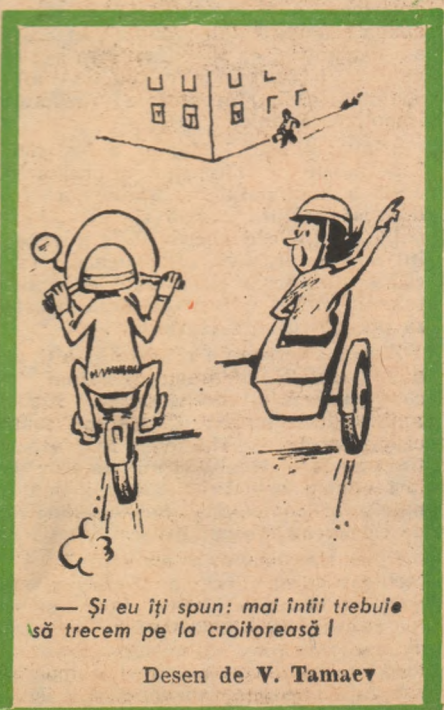

Unul din primele sate-oraș (Verteliški din R.S.S. Belorusă)

din cele 250 de sate experimentale aflate acum în construcție în toate republicile sovietice. Menirea lor este să devină tot atîtea etaloane după care se vor reconstrui și celelalte așezări rurale.

Noile așezări, asemănătoare în multe privințe cu cele urbane, sînt construite de obicei în imediata vecinătate a unor sate vechi. Străzile lor sînt mărginite fie de case avînd numai parter, fie de case cu un etaj. Schițele de proiect ale clădirilor, executate în mai multe variante, sînt aprobate în prealabil de colhoznici. Ele urmăresc să impună o arhitectură modernă și un maximum de confort. O particularitate distinctivă a noilor așezări rurale este dispunerea radială a străzilor care pornesc toate dintr-o piață centrală. În această piață sînt amplasate clubul, biblioteca, școala, instituțiile publice. Centrul comercial cuprinde, în afară de magazine, o cantină, un bufet, o frizerie, ateliere și un mic hotel. La finisarea fațadelor se utilizează motive populare, caracteristice regiunii respective.

Casele sînt unifamiliale sau pentru două familii. Apartamentele au trei și patru camere. Casele cu etaj au la parter bucătăriile, cămărilor și alte dependințe, iar la etaj dormitoarele care dau, de obicei, spre o terasă descoperită. Absolut toate casele au încălzire centrală, instalații de apă, canalizare, telefon.

— Și eu îți spun: mai întîi trebuie să trecem pe la croitoreasă!

Desen de V. Tamaev

EXPLOZIA CARE A DECLANȘAT UN RĂZBOI

Cine a scufundat crucișătorul „Maine“?

În dimineața zilei de 15 februarie 1898, cerul de deasupra Havanei, capitala Cubei, a fost sfișiat de zgomotul asurzitor al unei puternice explozii. Cei care se aflau atunci pe chei au putut vedea înălțându-se, deasupra prorei unei nave militare cu două coșuri, o vlvătaie puternică învăluită imediat în nori groși de fum. Cîteva minute mai tîrziu, vasul a fost înghițit de apă. Așa s-a scufundat crucișătorul american „Maine”, care sosise, cu zece zile înainte, la Havana într-o vizită de prietenie.

Imediat au pornit spre locul catastrofei bărcile de salvare ale crucișătorului spaniol „Alfons al XII-lea”. Marinarii spanioli au căutat să facă tot posibilul spre a veni în ajutorul puținilor supraviețuitori de pe „Maine”.

Curînd s-au aflat și unele amănunte despre catastrofă. Explozia s-a produs — afirma căpitanul Sigby, comandantul crucișătorului — pe neașteptate. La ora 9 și 40 de minute, cînd parte din echipaj dormea încă, nava fusese zguduită de o explozie neobișnuit de puternică la prora, apoi s-a inclinat brusc și s-a scufundat. Deși rînit la cap în timpul exploziei, Sigby a încercat pînă în ultima clipă să salveze dacă nu vasul, măcar echipajul. Dar eforturile sale au fost zadarnice. Vasul a dus cu el în adîncul golfului 266 de marinari, trei sferturi din echipaj.

După părerea spaniolilor, „Maine” se scufundase din pricina unei explozii produse în magazia de muniții. Cauza exploziei ar fi putut fi stabilită exact numai în urma cercetării resturilor navei, lucru relativ ușor de făcut, dat fiind că „Maine” zăcea la o mică adîncime.

Dar autoritățile americane erau de altă părere. Și fără a cere aprobarea Spaniei, dat fiind că Cuba era atunci colonie spaniolă, americanii au trimis la Havana o comisie specială, alcătuită din patru ofițeri de marină. La 19 februarie comisia a început ancheta.

Spaniei i-a displicut atitudinea nepoliticoasă a veniului ei din nord și, la 25 februarie, guvernatorul Blanco a adresat S.U.A. o notă de protest. În același timp, Spania a propus Americii un compromis rezonabil, după părerea ei, și anume crearea unei comisii mixte spaniolo-americane pentru cercetarea cauzelor catastrofei. Dar propunerea guvernatorului Blanco a fost respinsă din nou în termeni destul de neceremonioși.

Mai mult, în timp ce comisia alcătuită din cei patru ofițeri de marină americani abia începuse să cerceteze epava crucișătorului „Maine”, în S.U.A. s-a declanșat, ca să nu spunem s-a organizat, o furibundă campanie anti-spaniolă, cerînd declararea războiului împotriva Spaniei.

„Nava militară „Maine” a fost zvirlită în aer de o mașină infernală secretă a inamicului!”, „Maine” a fost distrusă perfid!”, scria ziarul „Journal”, iar „World” cerea față guvernului măsuri drastice. „Distrugerea crucișătorului, scria el, trebuie să constituie un prilej pentru ca flota noastră să pornească spre Havana!”.

Ziarele, personajele oficiale și alți oameni politici îndemnau care mai de care „americani de rînd” la război, amintindu-le mereu: „Nu uitați soarta crucișătorului „Maine”! În același timp au fost alocate 50 milioane de dolari pentru nevoile „apărării naționale”, iar comenziile făcute industriei de război au crescut brusc.

Între timp comisia americană și-a încheiat lucrările și, la 21 martie, și-a publicat rezultatele. Din actele anchetei rezulta că „Maine” fusese distrus de explozia unei mine submarine sau torpile. Deși comisia nu-i numea pe vinovați, mașina propagandistică își atînsese totuși țelul; îi convinsese pe

americani că de vină puteau fi numai spaniolii, versiune preluată și de ziarele din multe țări.

Ultimatumul

Spaniolii au respins categoric concluziile experților americani și au alcătuit, la rîndu-le, o comisie, dar americanii nu le-au permis nici să cerceteze epava navei. Încît spaniolii au trebuit să se mulțumească numai cu interogarea martorilor exploziei. Reconstituind astfel filmul catastrofei, ei au a-

„Maine” în apele portului Havana

juns la concluzia că, contrar versiunii S.U.A., explozia din 15 februarie a avut cauze interne. Comisia a dat publicității rezultatele anchetei la 28 martie.

Între timp, președintele McKinley adresase Congresului un nou mesaj în care arătase că: „Pierderea crucișătorului „Maine” n-a fost în nici un caz pricinuită de neglijența ofițerilor sau echipajului navei. Vasul a fost distrus de explozia unei mine submarine, care a aruncat în aer două magazii cu muniții”.

Fără a-i acuza în mod explicit pe spanioli de producerea catastrofei, McKinley a dat totuși toată vina asupra Madridului, motivîndu-și învinuirea prin împrejurarea că „Maine” fusese scufundat în apele teritoriale spaniole.

Existau și multe glasuri care se ridicau împotriva acestor concluzii precipitate, dar autoritățile de la Washington nu voiau să țină seama de nici un argument care ar fi putut împiedica agresiunea în pregătire. Guvernul a răspuns președintelui printr-o chemare față la război, camuflată, e adevărat, prin ipocrite considerații de ordin moral și religios: „Nu mai poate fi tolerată cumplita stare de lucruri care durează de trei ani și jumătate în Cuba. Ea indignează poporul american, e o rușine pentru civilizația creștină și a culminat cu scufundarea navei de război federale „Maine”, împreună cu 266 de membri ai echipajului ei, în cursul unei vizite de prietenie făcute în golful Havana”.

Încît, la 20 aprilie, ambasadorul american Woodford a înmînat guvernului spaniol un ultimatum prin care Statele Unite cereau Spaniei să renunțe la Cuba și să-și retragă de acolo armata și flota. Ultimatumul expira la 23 aprilie, dar cu o zi înainte de asta escadra amiralului Simpson a ieșit din Key West spre a bloca apele teritoriale ale Cubei, iar a doua zi escadra amiralului Dewey s-a îndreptat spre Filipine. În același timp, președintele S.U.A. a chemat sub arme 25 000 de voluntari.

Războiul spaniolo-american, primul

război din epoca imperialismului, un război pentru reimpărțirea lumii, s-a încheiat cu o victorie răsunătoare a S.U.A. Spania înapoiată, semifeudală a trebuit să renunțe la Filipine și la posesiunile ei din Indiile de Vest. Iar Cuba a fost transformată pentru mult timp într-o semicolonie a S.U.A. și a putut să-și recucerească independența abia în urma mișcării de eliberare națională condusă de Fidel Castro.

Spania a pierdut astfel aproape toate coloniile sale și toată flota de război; pierderile americanilor au fost incomparabil mai mici. Iar victoria a șters repede amintirea sacrificiilor făcute,

reportaj
reportaj reportaj
portaj reportaj repor
taj reportaj reportaj re,
reportaj reportaj reportaj
ortaj reportaj reportaj repo
j reportaj reportaj reportaj
ortaj reportaj reportaj repor
aj reportaj reportaj-reportaj

șter cu scuze pentru că nu putea răspunde cu salve la salutul crucișătorului, dat fiindcă bateriile de coastă nu aveau pulbere. Americanii i-au primit, desigur, scuzele, adăugînd că nici nu era de altfel nevoie de onoruri, întrucît din clipa aceea guvernatorul și supușii lui erau prizonieri.

Evident, în astfel de condiții Spania n-ar fi putut dori un război cu Statele Unite; dimpotrivă, ea căutase din răsputeri să aplice conflictul pe cale pașnică.

De altfel scurtul război spaniolo-american avusese un lung preludiv. Statele Unite au început să se pregătească în vederea acestui război încă cu cîteva ani înainte de scufundarea crucișătorului „Maine”. În februarie 1895, odată cu izbucnirea răscoalei în Cuba, S.U.A. declanșaseră o puternică campanie propagandistică antispaniolă, sub pretextul reprimării răscolărilor cubanezi. Evident, potențaii americani nu se gîndeau la o Cubă liberă și independentă. Ci aveau nevoie de un furnizor de zahăr și tutun ieftin și de o bază navală care să controleze Marea Caraibilor și accesul în canalul Panama.

De altfel președintele Cleveland (1885—1889 și 1893—1897) tatonase guvernul spaniol asupra unei eventuale cumpărări a Cubei, dar primise un refuz categoric. În fața acestei situații America începuse să se pregătească de război.

I. Boeciu

Citeva precizări

Mai poate exista totuși și o altă explicație a tragediei crucișătorului „Maine”: s-ar putea ca explozia să fi fost pusă la cale de elemente „ultra”. Ipoteza a fost formulată chiar de istorici din S.U.A., care au socotit că aruncarea în aer a navei de război a fost provocată de cercurile care se temeau de o eventuală soluționare pașnică a conflictului, de cercurile care doreau să se îmbogățească prin jefuirea insulei.

În sprijinul acestei versiuni vin nu atât împrejurările în care s-a produs explozia, cît evenimentele petrecute după catastrofă, anume în februarie-martie 1898, și ulterior, după 13 ani.

În primul rînd provoacă astfel suspiciuni refuzul categoric al autorităților americane de a permite experților spanioli să cerceteze cauzele catastrofei. Dar și mai stranie a fost cererea adresată autorităților cubaneze de căpitanul Sigby, la 25 martie, (deci după ce americanii examinaseră vasul) de a i se îngădui să dinamiteze resturile crucișătorului. Pe de altă parte, cum dăduse vina asupra spaniolilor, statul-major al marinei americane ar fi trebuit să dea publicității rezultatele amănunțite ale anchetei, ceea ce nu s-a întimplat însă.

În 1910, „Maine” a început să fie ridicat la suprafață. Și chiar și după o cercetare sumară s-ar fi putut vedea că spaniolii respinseseră pe bună dreptate versiunea unei explozii în sala mașinilor, întrucît acestea erau intacte. Cum, pe de altă parte, explozia se produsese totuși în interiorul navei, a căzut definitiv și versiunea unei mine sau torpile.

Operația de readucere la suprafață a crucișătorului s-a terminat în 1911. Partea de la prora avariata în timpul exploziei a fost tăiată și trimisă la topit, înlăturîndu-se în felul acesta posibilitatea de a se stabili adevărata cauză a exploziei, iar pupa a fost remorcată în largul mării și scufundată la 1 200 metri.

S. Romanov

INTERVIU

Aghiotantul și excelența sa

Actorii Iuri Solomin și Vladislav Strjelcik, interpreții celor două roluri titulare din serialul pentru televiziune „Aghiotantul excelenței sale”, (proiectat și pe micile noastre ecrane și situat pe locul 2 după „Urmărirea”, într-o anchetă despre cel mai bun serial TV pe 1971) au fost distinși cu Premiul de Stat al R.S.F.S.R. pe anul 1971 pentru creațiile lor din acest film. Iată ce au declarat cu acest prilej:

Aghiotantul (Iuri Solomin)...

— La început, regizorul Evgheni Tașkov mi-a propus rolul ofițerului alb Osipov. Dar după aceea, l-a „văzut” pe neașteptate în mine pe Kolțov, eroul principal. A fost o surpriză pentru toată lumea, inclusiv pentru mine, consacrat în teatru ca actor de compoziție.

Rolul lui Kolțov — de factură aventuroasă, cu accente eroice — mi-a „întors pe dos” destinul actoricesc. După

mentelor cerea o desăvârșită veridicitate a caracterelor, a epocii, a împrejurărilor. Din câte știu, spectatorii au avut cuvinte bune pentru acest film. Ceea ce înseamnă că ne-am făcut bine datoria.

...și excelența sa (Vladislav Strjelcik)

— Cum apreciați rolul dv. din serialul „Aghiotantul excelenței sale”?

— Am mai avut prilejul să lucrez cu regizorul Evgheni Tașkov și operatorul Piotr Terpsihorov. În filmul lor „Maiorul Vihr” am interpretat rolul colonelului Berg. Ce soartă mai am și eu pe ecran! Rolurile „negative” se țin scări de mine. Ba sînt general alb, ba colonelul hitlerist. Dar ce să fac! Cineva trebuie să joace și astfel de roluri. Cu ce bucurie aș intra însă în pielea unui personaj pozitiv, un erou în toată puterea cuvîntului. Numai că nu mi se oferă asemenea roluri. Iar dacă da, atunci sînt roluri mici, episodice. Pe scenă am mai mult noroc în această privință. Joc rolul lui Nikolai Bauman în spectacolul „Schimbul trei”. Iubesc mult rolul și pe omul acesta excepțional ca destin și înzestrare.

— În ce vă vom vedea anul acesta?

— Este un an încărcat. Am acceptat rolul lui Polovodov din filmul în două serii „Milioanele lui Privalov” după romanul lui Mamin-Sibireak, pe care regizorul I. Lapșin îl ecranizează în studioul din Sverdlovsk. Interpretez, de asemenea, un rol de mai mică întindere în noul film al lui Iuli Raizman

filmului italian și pentru care ea este o adevărată revelație.

— Mă mir și eu de popularitatea pe care am cîștigat-o printre tinerii datorită ultimului telefilm — a mărturisit actrița. Nici în vremurile mele de succes maxim nu-mi făceau atîta plăcere scrisorile publicului. Tineretul este nițel impulsiv în exprimarea sentimentelor sale, dar cu desăvîrșire sincer, fapt care mă emoționează. Poate unde am un caracter asemănător — și eu sînt impulsivă, repezită — poate pentru că a pătrunde în această lume, vai, atît de departe de vîrsta mea, nu-l ușor. Cuvintele de laudă ale tinerilor sînt o mare răsplătă pentru mine.

Bucuria actriței este cu atît mai îndreptățită cu cît la început ea s-a arătat sceptică față de filmul TV. Acum consideră că este o experiență reușită.

Primele trei serii ale filmului „Trei femei” au cîștigat adevărată entuziasă a publicului. În curînd spectatorii italieni vor vedea și seria a patra, intitulată scurt „1870”. După Massimo Ranni, Enrico-Maria Salerno și Vittorio Caprioli, partenerul Annei Magnani în „1870” va fi Marcello Mastroianni.

Filmul „Trei femei” cuprinde momente esențiale ale istoriei Italiei din ultimul secol. Acțiunea filmului „1870” se petrece în Roma papală.

Conform datelor rezultate din sondajul făcut de Radiodifuziunea Italiană, numărul telespectatorilor care au urmărit trei duminici consecutiv filmul „Trei femei” depășește în medie zece milioane de fiecare serie.

Mulți regizori și artiști au ținut să salute revenirea pe ecran a Annei Magnani. Carlo Lizzani, de exemplu, a subliniat că „Anna Magnani este un adevărat fenomen artistic. Ea ne-a dovedit încă o dată înaltul ei profesionalism”. Luigi Comencini insistă pe expresivitatea actriței, care se deslășoară în voie în ciuda dimensiunilor mici ale ecranului. „Anna Magnani a știut să dovedească că televiziunea a devenit azi un important mijloc de exprimare artistică”. În fine, Damiano Damiani e de părere că „Anna Magnani are chipul Italiei. În trăsăturile ei de neuitat am văzut toate chipurile și caracterele din țara noastră”.

(Din „Za rubejom”)

PREMIERE

Trei generații de cneji

Opera „Cneazul Igor” are o frumoasă tradiție pe scena bucureșteană. Prezentată pentru prima oară la 1 octombrie 1931 (la patru decenii de la premiera petersburgheză, care a avut loc după moartea compozitorului Alexandr Borodin) ea a fost reluată în 1948 și, din nou, la sfîrșitul anului abia încheiat, intrînd cu toate pinzele sus în actuala stagiune. Și de fiecare dată a fost servită de cele mai bune voci. E de ajuns să amintim că în prima versiune scenică au cîntat trei „magnifici” ai teatrului liric românesc: Jean Atanasiu, George Folescu, George Niculescu-Basu; nume intrate în istorie, deși probabil că unii dintre spectatorii ultimei premiere au asistat și la prima. Trei generații de cneji Igor în patru decenii — este un puternic argument în favoarea inaltei ținute profesionale a opereii noastre.

Prin ce impresionează noua montare? Unindu-și eforturile într-un ambițios act artistic, autorii ei au urmărit să realizeze un spectacol total, deopotrivă de ascultat și de văzut. Și nu e vorba numai de spectaculosul vizual datorat decorurilor și costumelor Hristofeniei Czacu — adevărat ospăț de

forme și culori, recreînd un timp fabulos nu atît cu exactitate, cît în spiritul lui; viziunea regizorală pare și ea una picturală. Hero Lupescu a gîndit scene întregi ca pe niște picturi însuflețite (scena petrecerii de la cneazul Galițki amintește de cunoscutul tablou al lui Repin „Zaporojenii scriînd o scrisoare sultanului Mahomed al IV-lea”). Nimic din ceea ce poate întregi armonia spectacolului nu este neglijat. Unele momente intră cu îndrăzneală în domeniul teatrului: cuplul comic Skula și Eroșka, de exemplu, joacă în cel mai pur sens teatral (ba mai și dansează pe deasupra!) fără a sacrificia de fel partitura vocală. (Soliștii Constantin Gabor și Marcel Angelescu reușesc această deosebită performanță).

Coregrafia inspirată a lui Vasile Marcu servește și ea întregul, integrîndu-se organic în spectacol și permițîndu-și „țîșniri” numai din cînd în cînd și nici o dată nepotrivit. (Celebre dansuri polovțiene, de exemplu, constituie un „moment al coregrafiei”. Balerinii îl onorează cum se cuvine).

Dar, bineînțeles, muzica înainte de toate. Și mai ales corul. În „Cneazul Igor” (și în genere în operele ruse) corul are o partitură generoasă. Ceea ce-i foarte explicabil dacă ținem seama de importantul rol pe care îl joacă masele, de prezența lor masivă în spectacol. Datorăm corului (maestru Stelian Olariu), care poartă pe umerii săi anonimi o bună parte din acțiune, momente foarte frumoase.

În a treia generație scenică bucureșteană a „Cneazului Igor” rolurile principale sînt interpretate de Octav Enigărescu, Dan Iordăchescu și Nicolae Florea (Igor Sviatoslavovici), Magda Ianculescu și Mariana Stoica (Iaroslava), Vasile Moldoveanu (Vladimir Igorevici), Viorel Ban (Koncsek), Elena Cernei (Koncsekovna). Sub conducerea muzicală a lui Anatol Kisadji, soliștii și întregul ansamblu valorifică plener frumusețea acestui poem despre dragoste și credință.

I. S.

REFLECTOR

■ Sophia Loren a debutat ca scriitoare. Celebra actriță italiană nu și-a scris memoriile sau vreun roman, ci o carte mult mai prozaică, dar nu mai puțin interesantă și necesară: o carte de bucate! Pretutîndeni pe unde au purtat-o vicisitudinile filmărilor, Sophia Loren a transcris rețetele ale bucătăriei locale, apoi le-a adunat într-un volum intitulat „La bucătărie — cu dragoste”. Cartea a văzut lumina tiparului simultan în Italia și în Franța.

■ „Cea mai fermecătoare bunică din lume”, Marlene Dietrich, a implinit 70 de ani. Aniversarea a găsit-o în plină activitate: un turneu de recitaluri în Europa Occidentală. Chiar și septuagenar, „Ingerul albastru” rămîne un simbol al farmecului feminin.

■ Shirley MacLaine ecranizează propria-i carte de memorii: „Să nu cazi de pe munte”. Intîi actriță, apoi scriitoare, acum și regizoare — ce surprize mai rezervă acest talent inepuizabil?

■ Jonny Hallday este eroul unui film documentar realizat de François Reichenbach.

Excelența (V. Strjelcik) și aghiotantul său, căpitanul Kolțov (I. Solomin)

„Aghiotantul” am fost solicitat pentru filmul în două serii „Anchetatorul”. Așa că nu-mi rămîne decît să-i mulțumesc din inimă lui Evgheni Tașkov.

Indiscutabil, am avut noroc și cu partenerii. Cu V. Strjelcik, V. Kozel, Tatiana Ivanîțkaia am alcătuit o adevărată familie. Ne-am împrietenit pe platou și acum facem tot posibilul să ne întîlnim cît mai des. Sărbătorim împreună onomasticile, alte evenimente festive. Un cuvînt de mulțumire și pentru excelenții noștri dubleuri — sportivi de clasă, care au dus greul scenelor „trucate”.

— Faptul că eroul dv. a avut un prototip real v-a făcut misiunea mai ușoară?

— Și da și nu. Da — pentru că tot ce se petrece pe ecran se întîmplase aievea și nu-mi rămînea decît să repet. Nu — pentru că autenticitatea eveni-

„Vizită de curtoazie”. Și deși este un film pe o temă actuală, am reușit să mă retrag în antichitate, luînd chipul mai marelui orașului Pompei.

Am mai primit și alte oferte, dar am refuzat unele, pentru că eram iar în primejdia de a deveni spion, agent de informații ș.a.m.d. Vreau să fac o pauză. La teatru mă pregătesc pentru piesa „Vilegiaturistii” de Gorki.

— Apropo de teatru. Intre scenă și ecran ce preferați?

— Am să răspund dezvăluînd un mic secret. Studioul din Leningrad a făcut un film despre mine intitulat „Teatrul înainte de toate”. Adaug: nu teatrul în genere, ci Teatrul Mare de dramă „Gorki” din Leningrad de care mi-am legat destinul acum aproape treizeci și patru de ani.

CINEMA

A doua glorie a Annei Magnani

Artistul autentic învinge timpul. Moda capricioasă îl poate ocoli cînd și cînd, ocupîndu-se de numele noi, dar nu-l poate împinge în uitare.

Anna Magnani a întărit o dată mai mult acest adevăr, prin prezența sa în serialul pentru televiziune „Trei femei” al lui Alfredo Giannetti. Arta ei continuă să-i răscolească pe italieni ca pe vremea uriașului succes al filmelor „Roma, oraș deschis” de Rossellini și „Cea mai frumoasă” de Visconti. Actrița primește sute de scrisori. Mai ales de la spectatori tineri — fete și băieți ce știau numai din auzite despre această mare actriță a uneia dintre cele mai strălucite perioade din istoria

arta
ca arta arta a.
arta arta arta a
arta arta arta arta
ta arta arta arta arta a
arta arta arta arta arta
ta arta arta arta arta art
arta arta arta arta arta

ECOLOGIE

Automobilele sînt de vină

De la un timp încoace știm cu toții că aerul pe care-l respirăm în orașe și în regiunile industriale e departe de a fi curat. În afară de gaze toxice, ca oxidul de carbon, oxidul de sulf, diverse hidrocarburi, el conține multe substanțe solide sub formă de particule în suspensie, a căror mărime variază între câțiva microni și câteva zecimi de milimetru. O particulă cade pe Pământ cu atît mai repede, cu cît este mai mare. Particulele din fumul scos de fabrici și uzine, de sistemele de încălzire și de automobile sînt mari și formează praful care se depune peste tot în orașe.

Pentru a cunoaște mai bine acest praf cercetătorii au pus la punct tehnici de recoltare a probelor și de analiză a compozițiilor lor. O tehnică simplă și folosită încă pe scară largă, deși datează de la finele secolului trecut, pune în contact cu atmosfera poluată o plăcuță orizontală acoperită cu o peliculă adezivă, pe care vin să se așeze particulele de materie din aer. Cunoscînd suprafața plăcuței, timpul de expunere și, cîntărind depunerile, se poate calcula cantitatea de materiale care se depune peste tot orașul.

Natura chimică a particulelor atmosferice mai mari este în general cunos-

Cristal de gheață cu „inimă” de plumb, mărit de 10 000 de ori

cută: sînt grăunțe de fier, calciu, siliciu, magneziu, carbon, sodiu, sulf etc. În schimb, particulele mici sînt mai puțin cunoscute. Se știe însă că majoritatea conțin sulf sub formă de sulfați corozivi, care atacă plantele și irită sistemul respirator al animalelor și omului. Prin ardere toți combustibilii fosili — cărbuni, petrol, gaze naturale — produc gaze sulfuroase care, combinîndu-se cu apa din atmosferă, dau acid sulfuric și sulfați.

Printre substanțele aflate în suspensie în atmosferă se află apoi și plumbul, mult timp subestimată și cauza cantităților mai mari ingerate cu alimente. Astăzi se știe, însă, că plumbul pe care-l respirăm e departe de a fi neglijabil. El provine exclusiv din gazele de eșapament ale automobilelor, dat fiindcă benzina capătă un adăug de tetraetilplumb care-l mărește capacitatea antidetonantă. După arderea hidrocarburilor plumbul reapare în atmosferă sub formă de particule variînd între 0,3—20 microni. Măsurători făcute în largul Californiei au arătat că aerul conține acolo de 5 000 de ori mai mult plumb decît lingă insulele Samoa, deși proporția acestui element trebuie să fi crescut de sute sau mii de ori și în atmosfera insulelor. Căci nici un colțșor din lume nu mai este cruțat. Pînă și zăpada din Groenlanda conține astfel de 500 de ori mai mult plumb decît acum o sută de ani.

O mare parte din plumbul atmosferic este inhalat prin respirație și trece probabil în sine. Cu toate că nu au fost detectate tulburări care să ateste nocivitatea lui pentru organism, specialiștii scotesc că ar trebui totuși să se renunțe la introducerea plumbului în carburanți. De altfel, deși această renunțare ar face să crească prețul carburanților, ea este recomandată și dintr-un alt motiv: în general, un motor de automobil nu poate fi „curat” dacă benzina conține plumb, deoarece acest metal distruge catalizatorii care ar asigura purificarea gazelor de eșapament de celelalte substanțe nedorite.

Dar ce se întîmplă cu particulele de plumb pe care nu le inspirăm? Căci, dacă cele mari și mijlocii cad destul de repede pe sol, după ce au rătăcit un timp la nivelul nasului nostru, cele mici pot fi transportate la sute și mii de kilometri departe, iar cele submicroscopice (sub 0,1 micron) nici nu mai recad, ci devin aerosoli. În aceste condiții, cînd se întîlnesc cu alte corpuri, particulele de plumb se combină cu ele formînd săruri și oxizi. Specialiștii s-au întrebat dacă aceste săruri nu ar putea „însămînta” un nor și provoca ploaie, asemenea iodurii de argint. După cum se știe, picăturile de apă din norii subrăciți rămîn în stare lichidă în ciuda temperaturilor scăzute (mult sub zero grade), dar se solidifică brusc dacă vin în contact cu iodură de argint. Fenomenul se extinde din aproape în aproape la tot norul, cristalele se aglutinează și, devenind mai grele încep să coboare și, ajungînd în straturile de aer mai cald, se topeșc și dau naștere la ploaie. Fenomenul este utilizat curent astăzi pentru a provoca ploaia sau pentru a combate grindina în regiunile cultivate.

Experiențele făcute au arătat că și particulele de plumb provenite din gazele de eșapament ale automobilelor produc cristale de gheață dacă se întîlnesc cu vapori de iod, cu care formează iodură de plumb. Concentrația acestor vapori poate fi extrem de mică — 0,05—0,5 μg/m³, adică atît cît există de obicei în atmosferă. Iodul atmosferic provine din mai multe surse: arderea carburanților fosili și algelor, reactoarele nucleare, arzătoarele cu iodură de argint. Fenomenul de „însămîntare” a cristalelor de gheață de către iodura de plumb a fost pus în evidență pe fotografii făcute la microscopul electronic. Grație lui va putea fi elaborată o tehnică mai eficientă de însămîntare a norilor subrăciți în vederea apărării recoltelor împotriva grindinei. În plus, descoperirea este o nouă dovadă a influenței exercitate de om asupra mediului. Cînd vremea se încăpățînează să fie ploioasă într-un sezon necorespunzător s-ar putea să nu greșim prea mult dînd vina pe automobile.

FIZICĂ

Capriciile și perspectivele inelului de plasmă

De vreo douăzeci de ani fizicienii din diverse țări se străduiesc să realizeze un reactor termonuclear. Intr-un astfel de reactor nucleele unor izotopi ai hidrogenului (deuteriu și tritiu) se unesc dînd naștere la nucleu de heliu; energia eliberată cu această ocazie este mult superioară celei rezultate în reactoarele atomice prin „fărîmîntarea” (fisiunea) nucleelor. Dar fuziunea nucleelor de deuteriu și de tritiu se produce la temperaturi excepțional de mari, la care nu rezistă nici un material cunoscut. Soluția găsită constă în închiderea (confinarea, în limbajul fizicienilor) nucleelor atomice în spațiul format de niște cîmpuri magnetice foarte puternice.

Dar cîmpurile magnetice nu joacă rolul de „pereți” decît dacă materia aflată în interiorul lor este încărcată electric. Această condiție poate fi îndeplinită destul de ușor, dat fiind că nucleele care intră în reacție trebuie să se afle în stare de plasmă. Aceasta, se știe, este un gaz foarte fierbinte în care nucleele atomice, părăsite de electronii din jurul lor, rămîn încărcate pozitiv.

Instalația experimentală care a dat pînă acum cele mai bune rezultate se află la Institutul „Kurchatov” din Uniunea Sovietică și se numește „Tokamak-3”. Piesa ei de bază este o „cameră” de oțel inoxidabil de o formă specială, umplută cu hidrogen după ce a fost golită de aer. Pentru a „scăpa” atomii de hidrogen de electroni, adică pentru a-i ioniza și a-i transforma în plasmă, un transformator electric produce în cameră un curent de descărca-

re. Concomitent, acest curent, care are pînă la 120 000 amperi, încălzește plasma, în așa fel încît nucleele atomice ating temperaturi de 4—5 milioane de grade, iar electronii eliberați 10—15 milioane de grade.

În jurul plasmă se formează un cîmp magnetic, care persistă atîta timp cît trece curentul și care obligă nucleele atomice să se ațină în centrul camerei sub forma unei „panglici” înelare de plasmă. Pentru ca inelul de plasmă să nu se dilate sau deplaseze, ceea ce l-ar face să se atingă de pereții camerei și ar provoca astfel răcirea lui și întreruperea curentului, camera interioară este așezată într-o altă cameră cu pereți groși de cupru. Orice „abatere” a inelului de plasmă provoacă în această din urmă virtutejuri, al căror cîmp magnetic menține automat inelul în echilibru. Un cîmp magnetic stabilizator de foarte mare intensitate (pînă la 40 000 oerstezi), creat de bobinajul din jurul camerei de cupru, împiedică devierile longitudinale ale inelului de plasmă. Densitatea plasmă obținută astfel este de 5.10¹³ (50 000 de miliarde) particule pe centimetrul cub.

În primele experiențe plasma a putut fi menținută ca atare doar cîteva zecimi de miimi de secundă. Abia în Tokamak-3 a fost obținută o plasmă suficient de densă și de stabilă, cu o durată de cîteva sutimi de secundă.

Dar după publicarea rezultatelor, unele cercuri de specialitate au manifestat îndoieli. Atunci a fost invitat în Uniunea Sovietică un grup de cercetători britanici care au măsurat, cu ajutorul unui laser cu rubin adus de ei, densitatea electronilor în diverse puncte ale inelului de plasmă. Schematic, operația decurge astfel: cînd raza luminoasă a unui laser străbate plasma, lumina este dispersată de electroni. Modificările intervenite în spectrul razei laser sînt determinate cu un spectrograf, un multiplicator de electroni și un oscilograf și servesc la determinarea temperaturii și densității electronilor din plasmă. Măsurătorile sînt foarte dificile, deoarece și plasma emite o puternică radiație luminoasă. Cu un sistem optic realizat în acest scop au putut fi efectuate determinări în cinci puncte diferite. Ele au dat aceleași rezultate cu măsurătorile făcute de cercetătorii sovietici printr-o altă metodă, dovînd astfel că rezultatele comunicate de aceștia fuseseră corecte.

Actualmente, instalația Tokamak-3 se află în curs de perfecționare pentru a servi la noi experiențe menite să ducă la stăpînirea fuziunii atomice dirijate. Căci aplicarea acestui proces, în care materia primă este apa mării, va rezolva definitiv problema energiei electrice.

știința știința știința știința
știința știința știința știința
știința știința știința știința
știința știința știința știința
știința știința știința știința
știința știința știința știința
știința știința știința știința

Dar nu toți cei care doresc să vadă misterioasele canale, și izbutesc acest lucru. Numai observînd sistematic, noaptea de noaptea, planeta le poate ochiul omenesc distinge. Ele par să se întindă pe sute de kilometri; uneori se bifurcă, alteori se întretaie. De multe ori un mînunchi de linii își dă

parcă întîlnire într-un singur punct care apare ca o pată întunecată, un fel de oază. Amănunt interesant: nici un canal nu pare să se oprească la jumătatea drumului, ci se termină fie într-o oază, fie într-un alt canal. Cînd într-o emisferă marțiană e iarnă, canalele nu se mai zăresc. În schimb, o dată cu venirea primăverii ele suferă o ciudată metamorfoză: calota polară începe să se topească, iar de la hotarele ei pornește spre ecuator, cu o viteză de cîteva zeci de kilometri pe zi, o misterioasă undă de întunecare. „Mările”, care iarna aproape nu se deosebesc de „continente”, încep să se închidă la culoare, fenomen care se observă în primul rînd de-a lungul canalelor.

Așa stînd lucrurile, n-a mai fost nevoie de prea multă fantezie spre a da o explicație fantastică acestui fenomen necunoscut pe Pământ. Rezervele sărăcăcioase de apă concentrate în calota polară, și-au spus amatorii de știință-ficțiune, se răspîndesc pe cîine știe ce căi în întreg sistemul de canale, irigînd probabil solul și declanșînd dezvoltarea impetuoasă a vegetației. Iar cînd cauzele ulterioare au dovedit că un astfel de fenomen de pompare naturală a apei este imposibil, a apărut ipoteza marșienilor înzestrați cu rațiune.

În ultimii ani, însă, cunoștințele despre Marte au făcut progrese sensibile. Tehnica observațiilor s-a perfecționat, au fost lansate spre Marte primele stații automate. Și noile date științifice au destrămat frumosul vis despre existența pe planeta vecină a unei vieți raționale, al cărei presupus simbol erau canalele. Cum este, însă, explicată astăzi apariția enigmaticelor canale?

Aparatele automate lansate de pe Terra au putut fotografia deocamdată de la mică depărtare numai o porțiune neînsemnată a suprafeței marșiene. Obiectivele fotografice au cuprins însă și zonele care, de pe Pământ, par brăzdate de canale. În fotografiile făcute în prim plan, pînă la 400 de metri, nu se deosebesc nici un fel de formații liniare care să semene cu canale. Se observă, în schimb, o sumedenie de detalii ca: mici craterere de diferite forme, trînturi de rocă, zone muntoase etc. De unde provine atunci mirajul așa-numitelor canale? Putem înțelege ușor acest lucru dacă privim desenele reproduce aici din lucrarea „Marte” a lui Pickering. Desenul din stînga reprezintă cîteva canale neîntrerupte, cel din dreapta, niște pete, liniuțe, puncte. Să le privim acum de la 5—6 metri, deci de la limita posibilităților văzului uman. Aproape nu se deosebesc. Așa s-a născut, se vede, mirajul canalelor de pe Marte.

— Ce-ai făcut azi, băiatul tot? Desen de V. Spelnikov

ASTRONOMIE

Dispar canalele de pe Marte

Anul 1971 a marcat o importantă etapă în studierea planetei Marte. Pînă atunci, cel mai rodnic an fusese 1877 cînd A. Hall a descoperit doi mici sateliți ai planetei vecine, iar italianul Schiaparelli a comunicat că telescopul îndreptat spre Marte i-a relevat un fel de „canale” despre care mai apoi s-a spus că ar putea fi niște construcții grandioase, rod al unei civilizații prospere.

. tehnica .
 tehnica tehnica
 nica tehnica tehnica
 a tehnica tehnica tel
 tehnica tehnica tehnica
 a tehnica tehnica tehnica
 nica tehnica tehnica t
 tehnica tehnica techn
 nica tehnica tehnica te

Fără cuvinte

Desen de V. Soldatov

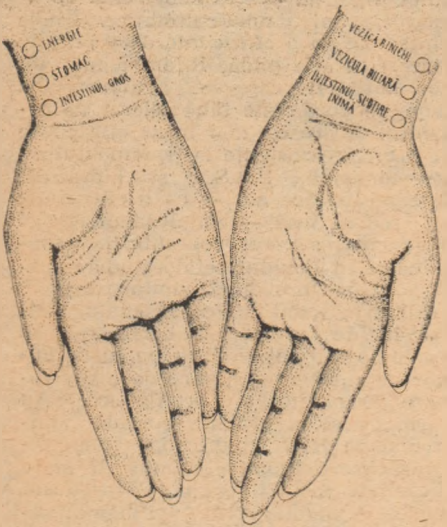

FIZIOLOGIE

Misterioasele circuite ale acupuncturii

De aproape 5000 de ani medicina chineză a stabilit un model terapeutic ale cărui efecte au început să fie recunoscute din ce în ce mai mult și de medicina modernă. Căci îndărătul unei misterioase terminologii antice se ascunde o tehnică științifică pe care descoperiri recente o explică și o confirmă în bună măsură.

Se știe că acupunctura constă în implantarea de ace metalice în piele, în puncte anume alese, în funcție de un mare număr de parametri de diagnostic. În conformitate cu medicina clasică chineză, aceste implantări sînt menite să stimuleze circulația unei „energii” care circulă cu regularitate de la un organ la altul, într-un sens bine determinat și permite un echili-

Fiecare zonă arterială segmentară corespunde unui anumit organ, încît palparea unui segment permite diagnosticul prin înregistrarea pulsului local

bru de polaritate (proprietate a unui sistem fizic de a avea în două puncte ale sale caracteristici de aceeași natură dar opuse una celeilalte) numit „inn-iang” sau, cum am spune noi, „+ și -”. Diagnosticul în caz de dezechilibru este realizat prin palparea pulsurilor arteriale în zone precise, în vederea aprecierii variațiilor foarte fine ce corespund unor tulburări interne definite. În general, acupunctura, afirmă cercetătorii, are la bază cinci așa-zise mistere: existența circulației unei energii ciclice; diagnosticul dezechilibrelor prin palpate; proiectarea organelor interne sub formă de linii cutanate; polaritatea generală „inn-iang” (+ sau -); acțiunea binefăcătoare a acelor implantate în puncte speciale.

În ceea ce privește circulația de energie în corp, s-a stabilit într-adevăr că ea există și că este orară, că ar fi o energie de origine electrică și că „orele de vîrf” afectează succesiv o serie de organe. Constatări și experiențe biologice au arătat că, de exem-

plu, minimumul de activitate a inimii este la miezul nopții, că astmul se manifestă la ora 3 dimineața, că colica hepatică este și ea nocturnă etc. și că toate acestea sînt legate de maximul de activitate a plămînilor, veziculei biliare, intestinului gros și stomacului.

În legătură cu palparea, cel de al doilea mister, s-a stabilit că practicarea ei de către un practician exersat poate oferi informații prețioase asupra organelor interne, tipul de pulsație indicînd tulburările din rețeaua circulatorie, adică un obstacol. Cum s-a ajuns la această concluzie? Studiind fluidica modernă, o ramură a hidrodinamicii, specialiștii au constatat că în sistemele circulatorii dispuse în rețea, prin care circulă lichide pulsate, oscilațiile înregistrate la extremități indică variații deosebite în funcție de un obstacol sau compresie, adică leziunile care afectează o parte a rețelei.

În ce privește al treilea „mister”, s-a descoperit că pe pielea corpului circulă într-adevăr longitudinal un curent cutanat, lucru care a fost dovedit cu ajutorul efectului Hall. Experiența a constatat în plasarea labei unui animal viu între cei doi poli ai unui magnet. Variația galvanometrică în axul perpendicular pe axul labei a arătat că pielea este străbătută în sens longitudinal de un curent continuu, diferit de cel al potențialelor celulare. Iar măsurînd diferențele de potențial la salamandră, s-a văzut că cele două linii ascendente descoperite, de polaritate negativă și pozitivă, coincid cu cele două „meridiane” luate în considerare de acupunctură: anterior „inn” (negativ) și posterior „iang” (pozitiv). Cercetări și mai recente asupra ciclurilor biologice au dat și ele apă la moară polarității „inn-iang”. Încît astăzi se pare că pentru asigurarea sănătății este determinantă existența unei oscilații armonioase a tuturor parametrilor fiziologici simbolizată de „inn-iang”. Acționînd asupra acestei polarități, „orologiile biologice” pot fi aduse la „ora exactă”.

În fine, în ce privește acțiunea binefăcătoare a acelor, se pare că, întepînd un punct judicios ales, se obține un efect terapeutic Evident, ne putem întreba cum de se poate ca o întepătură practică la mînă să calmeze o migrenă? Ciudatul fenomen este însă explicat de neurofiziologia experimentală. S-a constatat, astfel, că dacă o zonă a mîinii este întepată într-un anumit punct, impulsul dureros ajunge la creier, asupra căruia acționează. De aceea, nu e de mirare că medicina clasică chineză a descris respectivul punct ca acționînd asupra migrenelor.

Cercetări vizînd demonstrarea existenței „punctelor” asupra cărora trebuie acționat se fac de multă vreme și în multe țări. O dată cu studierea fenomenului în sine s-a trecut și la elaborarea unor instrumente care să le detecteze măcar cu oarecare aproximație. Iar pentru un viitor nu prea îndepărtat se crede că aparatul științific destinat cercetării acupuncturii va putea fi mult perfecționat.

CHIMIE

Gingaș... ca oțelul

Nu numai spadele din muzee, mar-tore ale unui trecut glorios, ci toate obiectele de oțel lăsate în „plata domnului” sînt atacate de rugină. Poate că asta face să fie socotită o adevărată „minune” coloana din Delhi. un obelisc de fier cu o greutate de 6 tone și o înălțime de 7 metri, în fața căruia, de 16 secole, rugină este neputincioasă.

Secretul coloanei din Delhi este căutat de sute de ani și în legătură cu

„conservarea” ei excepțională au fost formulate multe ipoteze. După minuțioase analize și cercetări făcute de metalurgul indian M. R. Verma s-au ajuns a se incrimina stratul de zgură protector format în timpul turnării. După părerea altor cercetători, obeliscul a fost uns cu unt, în timpul anumitor ritualuri, timp de secole. În fine, alți specialiști socotesc că ar putea fi vorba de o supraîncălzire în timpul turnării și că în felul acesta pe compoziția cristalină a fierului s-ar fi format un strat protector, așa-numitul magnetit.

Oricum, un lucru este cert: de mai bine de un mileniu și jumătate coloana rajahului Dhava este acoperită cu o pojghiță protectoare. Dezlegerea misterului este pasionantă, dat fiind că (după cum prea bine o știm) orice obiect de metal (cu excepția metalelor nobile) este condamnat să se îmbolnăvească — chiar din momentul cînd se naște — de o boală al cărei nume nou este: coroziunea! Și este tot mai necesară, dat fiind că omenirea „consumă” astăzi într-un singur an mai mult metal decît a consumat — pînă în secolul al XIX-lea — în în cursul întregii ei istorii.

Coroziunea este astfel nu numai o prezență, ci și o problemă pentru economia mondială, dar mai ales pentru țările industrializate, o problemă a cărei acuitate este tot mai evidentă. De aceea, daunele pricinuite de coroziune sînt consemnate în statistici, prilejuiesc schimburi de păreri în publicațiile de specialitate, dau naștere la diverse sisteme, măsuri și procedee de combatere a „inamicului”.

La un recent simpozion ținut la New Delhi s-a relevat că în perioada 1964-1968 producția mondială de oțel s-a cifrat la 2.300 de milioane de tone, dintre care 40 la sută (circa 920 de milioane de tone) se distrug din cauza coroziunii. Această proporție a fost admisă și de Oficiul de standardizare al S.U.A. ai cărui specialiști au evaluat daunele pricinuite anual de coroziune la 10 miliarde de dolari. Mai mult, s-a stabilit că 40 la sută din producția de oțel a S.U.A. este utilizată astăzi pentru înlocuirea pieselor corodate din diverse angrenaje. Cheltuielile anuale prilejuite de coroziune sînt estimate la 996 milioane de coroane în Suedia și la 600 de milioane de lire în Marea Britanie.

Lupta împotriva coroziunii se întinde deci. Datorită eforturilor depuse pînă acum s-a constatat că, din 1921, daunele datorate coroziunii s-au micșorat în întreaga lume cu 7 la sută. Alte date concludente prezintă clar sumele alocate pentru combaterea „flagelului”, în comparație cu valoarea producției. Cele mai mari cheltuieli (20-25 la sută) le suportă întreprinderile producătoare de mobilă metalică, industria automobilelor 15-20 la sută, șantierele navale și fabricile de vagoane 10-12 la sută, iar uzinele producătoare de mașini-unelte și motoare Diesel 5-8 la sută. Există, în fine, o „cursă” între descoperirea de noi procedee anticorozive și înmulțirea factorilor fizici și chimici producători de coroziune. Se știe că rugină nu este un produs exclusiv al aerului și apei. „Conservarea” coloanei din Delhi arată concludent că, în ciuda creșterii poluării atmosferei, ea rezistă totuși și „respinge” oxidarea și rugină. O dată cu dezvoltarea industrializării, prezența de elemente corozive din atmosferă a sporit simțitor. Din-tre ele, cel mai primejdios este bioxidul de sulf. O experiență făcută în Paris a arătat că, în cursul unei ierni, în aerul acestei metropole ia naștere o cantitate de bioxid de echivalentă cu 200 000 de tone de acid sulfuric concentrat. Din cauza acestui agent coroziv „viața” tablei de pe acoperișurile caselor se reduce de 150 la 38 de ani.

Evident, coroziunea nu poate fi în-lăturată complet, ci numai redusă. Noile posibilități tehnice permit, însă, pe zi ce trece o apărare tot mai eficientă. Și poate că, într-o zi, se va descopri

și procedeul utilizat acum 1600 de ani de meșteșugarii din Delhi, procedeul invidiat și acum dat fiind că un mileniu și jumătate nu e chiar puțin lucru...

BIOLOGIE

Cromozomi și ordinatoarele

Studierea cromozomilor umani a luat, se știe, o mare dezvoltare în ultimii ani. Ea duce la descoperirea unor aberații care sînt la originea unui număr de boli grave, permite cercetarea efectelor radiațiilor sau produselor toxice etc. Din păcate, însă, tehnicile actuale de cercetare a cromozomilor sînt lungi și migăloase. El trebuie mai întîi fotografiat la microscop în nu-

cleul unei globule sangvine, apoi din fotografia obținută trebuie decupată fiecare imagine de cromozom în parte. În sfîrșit, cromozomii sînt clasați spre a alcătui o „cariogram”.

O nouă metodă, întemeiată pe utilizarea ordinaoarelor și pusă recent la punct, reduce toată durata operațiilor mai sus menționate la numai trei minute. Evident, este nevoie de un ordinatoar foarte perfecționat...

Poșta medicului

S.H. — București: Nu știm motivele pentru care prima dv. scrisoare nu ne-a parvenit, dar oricum — sincer vorbind — nu prea vedem posibilă la această vîrstă posibilitatea unei corectări estetice a picioarelor. În orice caz, adresați-vă Spitalului de chirurgie plastică și reparatorie str. Arhitect Mincu nr. 7 — București

MARIA CORAN — Tecuci: Simptomele hipertensiunii arteriale (sub limitele 10,5/5,5) constă în vertije, tulburări de vedere, palpitații, paloare, greață. Cum tulburarea pe fond neurovegetativ nu prezintă nici un pericol, tratamentul este mai mult de ordin general: gimnastică medicală și sport bine dozat, viață igienică cu respectarea unui raport optim între perioadele de muncă și cele de destindere; evitarea unor mari eforturi fizice și intelectuale; alimentație echilibrată și vitamine. Dacă nu vă provoacă tulburări, puteți consuma cafea neagră și alcool în cantități moderate. Ca medicație puteți utiliza un simpaticomimetic de sinteză de tipul Noradrinal sol. 2 la mie în injecții i.m.

VELICANET ATENA — Com. Diosig. Jud. Bihor: 1) Citiți răspunsul dat sub Maria Coran — Tecuci; 2) Utilizați Yohistatin-Chinoin 3-4 cpr./zi, dintre care unul cu o oră înainte de momentul oportun.

C.Ș. N. — București: 1) Citiți răspunsurile date sub Cătălina — Arad și Velicanet Atena — Com. Diosig. Bihor la pct. 2

LUCA L. Curtea de Argeș: 1) În tratamentul rahitismului se administrează vitamina D₂ sau D₃ în doze de 600 000 u. pe cale bucală sau în injecții i.m., gluconat de calciu 0.10—0.15 g kilocorp, raze ultraviolete (iarna și primăvara), helioterapie marină vara. 2) Adreșiți-vă unui din cabinetele de pediatrie ale Policlinicilor speciale din str. Negustori nr. 1 sau calea Griviței nr. 7 București.

S. G. BLOC D. — București: În durerile reumatismale: Indocid-Merck 3 capsule zi sau Fenilbutazonă 3 drajeuri/zi la început, apoi 1—2 drajeuri/zi ca doză de întreținere, totdeauna după mese.

VERONICA RUSSI — București: 1) În adenoiditele cronice tratamentul este exclusiv chirurgical. Doar ca îngrijire preoperatorie se fac instilații nazale decongestionante și dezinfectante cu Alfa-chinotripsină asociată cu ser fiziologic efedrinat sau adrenalinat.

GHERIE DUMITRU — Arad: Vă puteți adresa personal, în scris, Clinicii oftalmologice Filatov din Odessa.

C. LEONTE — Craiova, N.E. — București: **GAZY — București:** Sint simptome de astenopie (oboseală vizuală) datorită unei instabilități fiziologice a mușchilor ochiului care duc la o scădere de acuitate vizuală. Instilațiile oculare cu Extract total de ochi (ETO) pot ameliora senzațiile neplăcute, dar de obicei numai corecția optică cu lentile corespunzătoare, prescrie de un specialist, poate înlătura definitiv aceste stări.

OK — Caesar: 1) În afara „clasicei” pilocarpine (clorhidrat sau nitrat), vă enumerăm câteva substanțe și medicamente antiglaucomatoase. Dar numai oftalmologul curant poate decide asupra prescrierii unuia sau altuia dintre ele: DFP (diizopropilfluorofosfat), Mintacol, Tosmilen, Glaucozan levogir, Neosinefrin, Diamox, Ederon. 2) Operația este posibilă, de loc riscantă, iar cei doi specialiști care au recomandat-o sînt de o competență menită să vă inspire încredere și... calm!

N. D. — orașul Titu, Jud. Dimbovița: Sincer vorbind, avem și noi serioase îndoieli că la vîrsta dv. o intervenție chirurgicală ar mai corecta strabismul. În ce privește ipoteza pe care o ridicați, ar fi bine să consultați și un neurolog.

DUMITRU VASILE — București: Zgomotele auriculare (tinnitus) pot fi combătute printr-un tratament antisclerozant cu Heparină lipocaică, 4—6 cpr/zi, ionizări cu novocaină, ultrasonoterapie bine dozată, eventual infiltrații cu novocaină asociată cu cofeină s.c. retroauricular.

MIRCEA — Com. Dobro, Jud. Hunedoara: Simptomele par a ține de un așa-zis sindrom vertiginos labirintic, care reclamă consultarea unui otorinolaringolog și a unui neurolog.

TITUS — Lipova, Jud. Arad: Din puncte, surditățile de percepție labirintice, cauzate de intoxicația cu streptomycină (motiv pentru care se impune controlul audiometric la fiecare 15 g de streptomycină) sînt ireversibile, diferitele medicamente bazate pe vitamine din grupul B — Otoneurine, vitamina B₁, B₆, B₁₂ — avînd doar rolul de a tonifica nervii auditivi împiedicînd astfel evo-

Tratament în barocameră

Foto: R. Arfimov (A.P.N.)

DORESC SĂ ȘTIU

Un preparat preventiv pentru dentiție

Băiețușul meu, în vîrstă de 4 anișori, suferă crunt de pe urma primei dentiții. Problema cea mai importantă este însă viitoarea generație de dinți. Ce se va întimpla? Nimeni nu poate ști!

Alexandru U. — București

Fluorul este un element mineral care se găsește amestecat în componența smalțului dinților. Ca element chimic natural este un excelent protector împotriva cariilor dentare. Constatarea datează de foarte mult timp. Locuitorii unui mic sat din Elveția, care consumă apă de la un izvor foarte bogat în fluor, nu suferă deloc de carii dentare. O vastă anchetă făcută în U.R.S.S. a demonstrat că copiii care beau apă naturală fluorizată au mult mai puține carii decît cei care beau apă lipsită de acest element chimic. În localitățile unde apa este în mod artificial îmbogățită cu fluor procentul de carii dentare a scăzut cu 50%.

Cum se poate adăuga în lichidele consumate fluor protector? Liga mondială pentru sănătatea dentară a copiilor a propus mai multe metode:

VERIFICAȚI-VĂ CUNOȘTINȚELE

1) Care fiziolog celebru este autorul operei științifice intitulată „Introducere în studiul medicinei experimentale”?

a) I. P. Pavlov; b) Claude Bernard; c) Ilia Ilici Mecnikov.

2) Ce este boala Basedow?

a) O afecțiune hepatică; b) o boală intestinală; c) o afecțiune a glandei tiroide.

3) Ce este hemeralopia?

a) Scăderea vederii la lumina de seară și în întuneric; b) scurgerea sîngelui în afara sistemului vascular; c) o tumoră formată prin ruperea unui vas.

4) Cine este descoperitorul penicilinei?

a) Louis Pasteur; b) Robert Koch; c) Alexander Fleming.

5) Ce este seboreea?

a) Secretarea abundentă a unui lichid de către glandele colului uterin; b) funcționarea exagerată a glandelor grasoase ale pielii; c) o boală infecțioasă caracterizată prin adenopatie.

6) În ce constă ergotrapia?

a) Este o metodă de tratament prin sugestie; b) o metodă de tratament prin hipnotism; c) o metodă de tratament pentru reeducarea funcțională a infirmilor, care execută diferite mișcări sau

esculap
esculap esculap
esculap esculap escula
esculap esculap esculap escu
esculap esculap esculap
esculap esculap esculap escu.
esculap esculap esculap e
esculap esculap esculap escula
esculap esculap esculap e

munci corespunzătoare capacității lor funcționale.

7) Ce-i datorează omenirea lui Paul Ehrlich?

a) Vaccinul împotriva variolei; b) descoperirea preparatului salvarsan pentru tratamentul sifilisului; c) descoperirea virusului hepatitei epidemice.

RĂSPUNSURI: 1) — b; 2) — c; 3) — a; 4) — c; 5) — b; 6) — c; 7) — b.

ORIENTĂRI NOI

Bacilul Koch și chimia

Înainte descoperirii tuberculostaticelelor consecințele extrem de grave ale infecției tuberculoase nu puteau fi stăpînite. În aceste condiții, chiar dacă era descoperită la timp, infecția nu putea fi oprită în evoluția ei, iar la copiii mici și debili, cu o rezistență scăzută, apărea un întreg cortegiu de complicații, nu rareori încheiat prin decesul bolnavului.

Primele tuberculostatice cu aplicare mai largă au fost streptomicina (Streptanycil) și P.A.S. (acidul paraminosalicilic). Apoi, în practica medicală au apărut noi tuberculostatice. Unele dintre ele au o eficacitate deosebit de mare, ca de pildă, Rifampicina, un nou antibiotic care se administrează ușor, pe gură, este bine tolerat de organism și are o mai mare eficacitate în cazurile rezistente la tratamentul cu streptomycină, P.A.S. și hidrazidă. Alte antibiotice noi — cu o eficacitate mai redusă însă — sînt Kanamicina și Viomicina, a căror concentrație sanguină și în lichidul cefalorahidian scade la câteva ore după administrare.

Alături de antibiotice, arsenalul mijloacelor de combatere a bacililor Koch s-a îmbogățit însă și cu un mare număr de substanțe chimice de mare valoare terapeutică și profilactică. Au intrat astfel în practica curentă, împreună cu HIN (hidrazida izonicotinică), tuberculostatice chimice de mare eficacitate ca Ethionamida (produsul românesc Nizotin, N.R.), Ethambutol-hydrochloride și altele cu o eficacitate mijlocie sau mai redusă ca: Isoniazida (Tubazid, Rimifon), Pirazinamide, Thiocarbid, Fintosid, Tebemycină s.a.

Eficiența acestor medicamente depinde de difuzibilitatea lor — adică de rapiditatea și cantitatea în care se obține o concentrație suficientă de substanță tuberculostatică în serul sanguin și în lichidul cefalorahidian. Întrucît câteva dintre aceste substanțe sînt parțial inactivate în organism, ele sînt asociate cu altele (ca PAS, hidrazida) care împiedică inactivarea lor.

Trebuie să avem însă în vedere că atunci cînd dozele prescrise de medic sînt depășite, pot apărea tulburări ale sistemului nervos (nevrite), auditive, tulburări psihice (stări de agitație, insomnii etc.) endocrine etc. Mai mult, creșterea nejustificată a dozelor terapeutice poate determina și o rezistență a bacililor la tuberculostatice, care-și reduc mult sau chiar își pierd eficacitatea. De aceea, tratamentele empirice, caracterizate prin administrarea unui singur medicament pe o perioadă prea lungă, în cantități care nu asigură menținerea unei concentrații sanguine suficient de mari și de lungă durată sînt de fapt chiar mai dăunătoare de cît lipsa unei medicații apropiate.

— De cînd sînt n-am citit ceva mai caraghios!

Desen de I. Vorobiev

YEMENUL DE SUD

Manhattan-ul din Hadramaut

Mukalla se înalță deasupra golfului azuriu ca un oraș din basme. Pe versantele abrupte ale muntelui din preajmă sînt presărate case cu câteva etaje și ferestre înguste, de un cenușiu albicios. Iar coama muntelui e dominată de turnuri de pază.

Orașul este, de fapt, un labirint de străduțe strîmte, unde pe alocuri nu pot trece în același timp nici doi cățiri cu poveri în spate și unde cerul pare atît de sus, încît trecătorul are impresia că se află în fundul unei fîntîni.

Străduțele sînt foarte animate. Beduinii, goi pînă la brîu și cu niște fuste scurte, negre și pumnal la șold, umblă foarte repede. Scunzi, uscățivi dar mușchuloși, poartă bărbi și-și prind părul lung cu o legătoare împletită din piele. Trec cu privirea ațintită drept înainte prin mulțime, urmați la doi pași de soții în rochii strident colorate. Soțiile militarilor pot fi recunoscute după voalul roșu tivit cu negru, iar țărăncile după veșmintele galbene.

Mulțimea invadează astfel străzile și piețele, înăbușind cu glasul gutural vîietul mării. O cotitură, un urcuș, o fundătură. Nisip care scîrțieie sub picioare. Aromă de mirodenii, iz de pește semialterat, de cămile și praf. Iar dacă la toate acestea mai adăugăm o stradă centrală destul de dreaptă, luminată slab cu neon noaptea, claxoane de automobile, muzică monotonă care se revarsă din sute de tranzistoare, două-trei cinematografe și șiruri nesfîrșite de prăvălioare, căpătăm o imagine despre ceea ce este Mukalla, port și capitală a uneia din cele cinci provincii din Yemenul de Sud, și anume a pînă nu de mult misteriosului Hadramaut.

Deși se afla lîngă marile drumuri comerciale, Hadramaut a fost descoperit de europeni relativ recent. Cel dintîi european care a ajuns acolo, în 1843, a fost călătorul german Adolf von Wrede. Dar era să plătească cu viața această performanță, intrucît în oaza Sif a fost cît pe ce să fie sfișiat de locuitorii care îl luaseră drept spion englez. Numai intervenția însoțitorilor săi arabi l-au salvat pe von Wrede de la moarte, dar relatările lui despre Hadramaut n-au fost crezute de nimeni în Europa, poate și pentru că Wrede combinase în însemnările lui lucruri văzute de el cu povestiri fantastice auzite de la alții.

După von Wrede pușini exploratori au mai ajuns în această regiune, încît numele emiratului (în momentul de față provincie) Hadramaut stîrnește pînă astăzi controverse. Mulți cercetători opinează că el ar data din vremea legendarilor locuitori din sudul Arabiei — „hadî”. Aceștia — spune Coranul — l-au provocat pe Allah, încercînd să făurească pe pămînt grădini paradisiace. Allah n-a putut lăsa, evident, nepe-depsită această îndrăzneală și a distrus orașele hadîilor, iar pe locuitori i-a preschimbat în maimuțe. De aceea, în limbajul înflorit al Coranului, Hadramaut e numit „Hadîr-Mawet”, adică „Curtea morții”. Alți cercetători pretînd că Hadramaut ar veni de la cuvîntul arab „hadîr”, care-i desemnează pe locuitorii oazelor și pe agricultorii sedentari. Cine știe ?...

Ceea ce este mai sigur e că acum cîteva mii de ani, valea în care se află Hadramaut era străbătută de un rîu care izvora din munții estici ai Yemenului. Rîul curgea aproape paralel cu țarmul mării, apoi cotea spre sud-est și se vărsa în Oceanul Indian. Cu

timpul a început să sece, iar locuitorii văii, urmîndu-i cursul, s-au deplasat spre vest. Cu mult înainte de era noastră au luat astfel naștere acolo cîteva imperii; au apărut și au dispărut lă-sînd în urma lor numai ruine invadate de nisip. Cauzele dispariției lor nu sînt bine cunoscute nici acum.

Drumul prin deșert ne-a luat 9 ore. Șerpuia pe o cîmpie presărată cu pietre, cobora în albiile secate ale unor rîuri, se cățara pe podișuri înalte și înainta în serpentine pe versantele munților. Pustiul nu era galben, ci mai degrabă cenușiu. O singură dată am înfîlinit niște păstori beduini. S-au re-

Zgirie-notii din Shibam

pezit spre mașină și ne-au cerut apă. În ultimele două săptămîni nu băuseră decît lapte de capră și cămilă.

La un moment dat, cînd credeam că ne rătăcisem, drumul a cotit către o vale și în fața noastră s-a ivit brusc, ca un miraj, un oraș alb cu clădiri înalte. Coborîsem de pe podiș în principală vale a provinciei Hadramaut și ajunsesem într-o oază care impresiona prin mărimea ei. Era prima oază din Arabia unde vedeam în toial verii o apă curgătoare; ne-am scaldat cu plăcere uitînd de bolile pe care le pot răspîndi acolo apele. Apă, curmală... Și în clipa aceea am înțeles mai bine de ce musulmanii își reprezintă raiul ca o oază cu copaci mulți și rîulețe cu apă rece, înviorătoare. Cred că pentru eschimoșii paradisiul înseamnă o sobă bine încălzită!

Apoi am străbătut repede o șosea pavată cu piatră cubică, am trecut pe lîngă orașul Seyun, centrul administrativ al zonei nordice a provinciei Hadramaut — înecat în crînguri de palmieri — iar după o jumătate de oră în fața privirilor uluite ni s-a ivit Shibam, „orașul de zgirie-norii”.

Casele se înalțau în vale ca un imens bloc pătrat alcătuit din zeci de fortărețe legate între ele. Shibam nu are zidul care înconjoară, de obicei, orașele musulmane, intrucît masivele fațade ale clădirilor formează un obstacol inaccessibil pentru intruși.

Localnicii supranumesc orașul „Manhattan-ul din Hadramaut”. Dar de dragul adevărului trebuie să adăugăm că „zgirie-norii” din Shibam au fost durați cu mult înainte de descoperirea Americii. Și totuși comparația este exactă, lucru de care ne-am convins

cînd am văzut moscheea din centrul orașului. Albă și zveltă, înconjurată de zgirie-norii, ea amintește de vechea biserică de pe Broadway-ul new-yorkez, pe care o cunoaștem atît de bine din fotografii.

Cum e așezat pe un sol stîncos, Shibam nu se teme de primejdioasele torente care inundă, în timpul ploilor torentiale, albiile secate ale rîurilor. Și dat fiind că nu s-a putut dezvolta în lățime, orașul a crescut în înălțime. Între ferestrele de la etajele superioare ale caselor sînt întinse frînghii. Ele fac legătura între locatari, căci ar fi lipsit de noimă să alergi pe la vecinii de la etajul cinci sau șase, să spunem, pentru un fleac, cînd frînghia bine dirijată îți poate aduce numaidecît un pumn de sare învelit în hîrtie, un pachet de țigări sau altceva de trebuință.

În piața orașului o bătrînică mi-a oferit cîteva bucățele de smîrnă, rășină aromatică atît de celebră în antichitate. Nu încapă îndoială că platoul și munții din Hadramaut și Dofar sînt regiu-

ALGERIA

Viața de odinioară a deșertului

Am lăsat în urmă Sahara și am început să urcăm iar în munți. Șoseaua era străjuită de un parapet scund. Pe parapet era o maimuță bătrînă. Lîngă ea se aflau cîteva pui. Foarte gingași. Nu se apropiau de noi. Le era frică. Mama îi crescuse sever. Ce puteau căpăta de la trecători? O felioară de portocală. Le era frig. Incepuseră să dirdie, căci se cernea o ploaie mă-runtă.

Pe măsură ce înaintam, munții deveneau tot mai golași. Apoi ne-am apropiat din nou de Sahara. Și curînd aveam să ajungem la Lagaut, un orașel din deșert. Dar pe noi ne interesa Gardaia, unde am și poposit, de altfel, la hotel „Transatlantic”, un hotel unde trag, se pare, turiști din toată lumea.

Într-adevăr, urmînd forfota de pe stradă am văzut la un moment dat o tină indiană în sari și cu o pată colorată între sprîncene cum așeza un prune într-un cărucior. Apoi un bărbat cu barbă blondă a luat căruciorul de pe roți și l-a vîrit într-un automobil, după care tinăra pereche a plecat în călătorie pe șoseaua asfaltată a Saharei. Un alt tată grijuliu înghesuia într-un jeep cinci băieței. Poate că era un localnic care, profitînd de o zi liberă, voia să arate copiilor deșertul.

Eu am izbutit să vizitez numai Beni-Izghen, cel mai sacru din cele șapte orașele din valea Mzab. Dar nu e lucru ușor să intri în el. E înconjurat de un zid gros, iar la ora 8 seara porțile se închid și nici un străin nu poate rămîne în oraș. De altfel străinii nu pot nici măcar străbate orașul fără a fi însoțiți de un localnic. Mozabiții au un mod de viață foarte aspru și izolat. Nimeni nu poate intra în casa unui mozabit. Nici chiar medicul. Dar orașelul este electrificat. Contoarele sînt însă instalate afară, ca nu cumva vreunui electrician să-i treacă prin minte să intre în casă. Beni-Izghen nu are spitale, poștă, tribunal sau abator. Toate acestea se află în afara perimetrului orașului sacru.

Într-o noapte, deasupra hotelului „Transatlantic”, deasupra curții lui pătrate mauritane strălucia o lună mare, rotundă. Superbul glob argintiu era parcă suspendat deasupra Saharei, a celei mai mari regiuni de pe glob acoperite de nisip. El lumina și terenul salin Melghir și Sahara centrală, și podișul Tassili, unde luptau între ele trei girafe, întinzîndu-și caraghios gîturile; din calea lor fugea un struț speriat, iar o antilopă căzuse răpusă de un vîntor, în timp ce cîteva elefanți cenușii stăteau nemișcați în lumina Lunii. O pirogă din trestie plutea lin pe o apă, iar niște păstori minau o cireadă de boi. 64 de boi, cu coarne, urechi, copite, cozi... Toate zugrăvite cu o precizie extraordinară, în mai multe culori: roșu, ocru, liliaciu, verde, albastru. Căci toate acestea au existat cîndva aievea la Tassili, au alergat pe sol, au plutit pe apă, au zburat în văzduh.

Rîurile în care viețuiau peștii au dispărut, lăcînd în urma lor albiile secate. Dar să fi dispărut oare rîurile definitiv? Poate că nu. Poate că s-au ascuns numai. Am aflat că la o zi-două după ce în Sahara algeriană este forată o fîntînă, în băltoacele din jurul ei sînt găsiți pești, e adevărat foarte mici și orbi. De unde vin ei? Și tot în Sahara, la Tamrit, de pildă, există niște chiparoși cu o circumferință de 6-7 metri. Cîndva, în deșert au existat, probabil, mulți astfel de copaci. Și ce bine ar fi dacă i s-ar putea restitui Saharei tot ceea ce a avut odinioară: cirezi de vite, girafe, antilope, iarbă, struți !..

A. Vasiliev

A. Gorlova

— Vă puteți desface centurile de siguranță !

globul
globul globul
globul globul globul
obul globul globul globul
globul globul globul globul
globul globul globul globul
bul globul globul globul globul

**DUPĂ
ULTIMELE RETUȘURI**

La Sapporo pot începe jocurile

Aflat lângă Hokkaido, orașul Sapporo are ceva peste un milion de locuitori. Și pentru că adăpostește pentru prima oară o competiție atât de mare ca Olimpiada albă autoritățile locale și constructorii au avut nenumărate proble-

nă cu o cascadă artificială de 3,5 metri și 67 de mici fântini arteziene.

Un pronostic al vremii pe o perioadă mai lungă anunță pentru sfârșitul lui ianuarie, începutul lui februarie zăpezi abundente la Hokkaido, ba

Pregătiri și pentru... accidentații de la Sapporo

me de rezolvat. Până la deschiderea Olimpiadei, de care acum ne despart numai trei săptămâni, trebuia terminată construcția unor importante edificii sportive și reamenajarea celor existente; se cerea rezolvată problema cazării în hoteluri și aceea a transportării de la o competiție la alta a unui număr impresionant de spectatori. În ciut, dacă construcțiile sportive propriu-zise au reclamat investiții de 25 milioane de dolari, pentru construirea și repararea căilor de acces, pentru amenajarea unei noi linii de metro care să lege orașul Sapporo cu satul olimpic și construcția de hoteluri noi a fost nevoie de aproape 45 milioane de dolari.

Dar despre ce construcții sportive e vorba?

În primul rând noul patinoar și edificiul de beton armat care-l adăpostește, cu o suprafață de peste 9 000 metri pătrați. Tribunele patinoarului vor putea cuprinde 6 000 de spectatori. Pe acest patinoar urmează să se desfășoare întrecerile de hochei și patinaj artistic. Satul olimpic va avea două patinoare, dintre care unul în aer liber și altul acoperit. Așezarea propriu-zisă se împarte în două mari secțiuni A și B. A cuprinde la rândul ei două părți din care una grupează 19 clădiri cu câte patru etaje pentru concurenții de sex masculin. Cealaltă secțiune, pentru concurenți, are numai două clădiri, în schimb de câte 10 etaje. Tot în secțiunea A se află un cămin pentru salariați, cantine pentru sportivi, policlinică și administrația. Secțiunea B este rezervată exclusiv pentru odihnă și servicii auxiliare.

Apocope toate terenurile pentru competiții sunt în vecinătatea satului olimpic. Face excepție numai muntele pe care se vor desfășura competițiile de schi, aflat la 32 de kilometri de sat.

Una din cele mai dificile probleme a fost pentru organizatorii Olimpiadei, organizarea transportului, întrucât la sfârșitul lui decembrie, începutul lui ianuarie la Hokkaido ninge frecvent și atât de abundent, încât zăpada paralizăază uneori toată circulația. Și cum în Japonia nu există mașini de curățat zăpada de pe străzi și șosele, organizatorii se întrebau cum vor putea fi transportați cei 50 000 de spectatori care vor asista la competițiile de pe patinoarul în aer liber unde va avea loc, de altfel, și festivitatea de deschidere a Olimpiadei albe. Încă în 1969 a început, de aceea, construirea unei linii de metro, cu o lungime de 12 kilometri, până la patinoarul amintit, dar nu sub pământ, ci la suprafață. Trenurile electrice vor circula printr-o conductă metalică în care sunt practicate din loc în loc deschizături pentru ca pasagerii să poată admira frumoasele împrejurimi ale orașului Sapporo. Călătoria din centrul acestuia până la patinoar va dura 15 minute.

Evident, n-au fost neglijate nici aspectele comerciale. Chiar în inima frumoasei localități a fost construit un centru comercial subteran, un „shopping center”, cu 153 de magazine care vor vinde tot felul de suveniruri. Tot acolo a fost amenajată o zonă de odih-

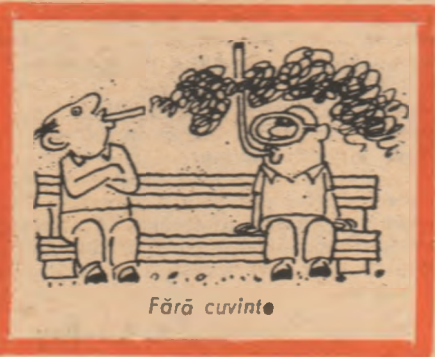
chiar prea abundente. În felul acesta ar putea fi paralizat nu numai transportul, ci îngreunată chiar desfășurarea unor întreceri. Se iau, însă, măsuri eficiente și pentru asemenea situații.

Serghei Harin

MICA ENCICLOPEDI

Tutunul in cifre și... boli

- Patria tutunului este socotit statul Ecuador din America Latină. În Europa primele știri despre tutun au fost aduse în 1496 de către Columb.
- În 1560 Nicot, consulul francez la Lisabona, a adus la Paris o plantă neobișnuită, pe care Linné a numit-o, în cinstea lui, nicotină. Numele de tabac, tutunul măcinat, are la origine următoarea întâmplare: călugărul Roman Pano, participant la expediția lui Columb, a scris că insularii din San Domingo fumează frunzele uscate ale unei plante necunoscute pe care o numesc „tabachi”.
- Primii fumători din Europa au fost marinarii englezi. În Germania, obiceiul fumatului a fost introdus de soldații spanioli. În Rusia tutunul a devenit cunoscut la sfârșitul secolului XVI, dar s-a răspândit abia după ce, în 1697, Petru I a permis fumatul.

● Nici o altă modă nu s-a lovit de o împotrivire atât de acerbă din partea oficialităților ca fumatul: vinovații erau bătuți, amendați, aruncați în închisoare, privați de moșteniri, puși la stîlpul infamiei etc.

„Acum folosesc tutunul extrem de mulți desfrinați și oameni fără căpătii. Din această cauză sănătatea cetățenilor se înrăutățește, banii ies din țară, suprafețe întinse de sol roditor sînt folosite pentru cultivarea acestei plante inutile” — arată o ordonanță dată de regele Iacob I al Angliei care prevedea o amendă de 6 șilingi și 10

zile de arest de fiecare funt de tutun fumat.

● Spre deosebire de cartof care a putut fi răspîndit numai grație unor măsuri de constrîngere, tutunul a cunoscut o vastă răspîndire în ciuda tuturor interdicțiilor.

● Un ins care fumează o țigară de 20 grame introduce în plămîni 20 litri de fum conținînd, în afară de oxid de carbon și nicotină, o întreagă gamă de substanțe dăunătoare sănătății: rășină, fenoli, uleiuri eterice și chiar acid formic.

Un om care a ajuns la 35 de ani și continuă să fumeze mult își scurtează viața, după cum afirmă specialiștii, cu cinci ani. Dar să vedem cum își exercită tutunul influența nocivă asupra diverselor părți ale organismului uman.

- 1) Fumătorii au, de obicei, somnul dereglat și de aceea simt o permanentă oboseală.
- 2) Un alt fenomen frecvent la fumători sînt dereglările psihice.
- 3) Acuitatea auzului le scade simțitor.
- 4) O consecință secundară a fumatului, îndeosebi la femei, este alterarea pielii de pe față.
- 5) Tot tutunul pricinuieste uneori clătînarea și căderea dinților, ca și inflamarea gingiilor.
- 6) Cancerul căilor respiratorii superioare, ca și alte forme de cancer — al cavității bucale, stomacului, ficatului și pancreasului — sînt mai frecvente la fumători.
- 7) Inflamația căilor respiratorii și bronșitele sînt înregistrate de 15 ori mai des la fumători, decît la nefumători.
- 8) Cancerul plămînilor este tot mai des o consecință a fumatului și are aproape inevitabil consecințe tragice. Pericolul îmbolnăvirii de cancer pulmonar crește de 10 ori la cei care fumează zilnic 10 țigări și de 30 de ori la fumătorii unui număr de 40 de țigări pe zi.
- 9) Altă afecțiune pulmonară, emfizemul, care duce de obicei la invaliditate, îi lovește mai ales pe fumători.
- 10) Specialiștii din Suedia și din alte țări au constatat că infarctul miocardului este de 10 ori mai frecvent la fumători decît la nefumători.
- 11) Puterea singelui de a oxigena țesuturile organismului scade de 5—10

Mici șocuri electrice aplicate pe antebraț în timpul fumatului i-au făcut și pe fumătorii înveterați să renunțe la viciul lor. Drastic dar după cum arată primele experiențe eficace, metoda își face efectul, în medie, după cinci ședințe

ori la fumători în comparație cu nefumători, ceea ce duce la o înrăutățire a stării generale a omului.

12) Dezvoltarea sarcinii este mult încetinită la femeile fumătoare: medicii englezi au arătat că moartea fătului in utero și moartea noului născut în prima săptămîină de viață sînt la fumătoare de două ori mai frecvente.

13) Dereglările de circulație în membrele inferioare se observă aproape exclusiv la fumători. Aceste dereglări au drept consecință crize periodice dureroase, iar uneori chiar gangrenă care, se știe, se soldează cu amputarea picioarelor.

RECORDURI DE VÎRSTĂ

În umbra lui Matusalem

La Göttlesbrunn, în Austria, există un butuc de vie devenit celebru pentru vîrsta-i respectabilă. „Matusalem”, cum era și firesc să fie numit, are peste 200 de ani. Cu toate acestea continuă să rodească; din cel aproape 1 000 de ciorchini de struguri recoltați toamna trecută au ieșit vreo 400 litri

„a varia va
ia varia varia va
a varia varia varia va
a varia varia varia varia va
a varia varia varia varia va
a varia varia varia varia va
ia varia varia varia varia va
a varia varia varia varia va

de must și vin. Luat în sine aceste cantități nu au nimic excepțional, dar la vechimea butucului sînt remarcabile. De altfel, în afară de fructe și vin, Matusalem mai are ceva de oferit: vara umbra lui se întinde pe 120 de metri pătrați. Pentru această calitate el a fost lăudat în presă încă din 1860.

Centenarii Nordului

S-ar putea crede să o climă aspră este incompatibilă cu o viață lungă. Totuși, Iakutia, care, fiind situată pe cursul inferior al fluviului Lena, are o climă continentală extremă, se mîndrește cu numărul ei de centenari, fiind întrecută numai de Daghestan și Azerbaidjan. Cei 170 de longevivi iacuci care au depășit capul celor 100 de ani se află sub permanenta supraveghere a medicilor. Aceștia atribuie neobișnuita lor longevitate alimentației sănătoase, care se compune mai cu seamă din lactate, carne și pește.

Cadoul lui Cook

Terariul orașului Nuku'alofa, capitala insulelor Tonga, a deplîns recent moartea unei broaște țestoase de cel puțin 200 de ani. Animalul își datora însă falma nu atât vîrstei, destul de frecvente la această specie, cît originii sale. Broasca fusese oferită în dar regelui din Tonga de către celebrul explorator James Cook în 1777. De atunci și pînă la moarte ea s-a bucurat de un tratament deosebit de respectuos din partea tuturor generațiilor de locuitori care s-au succedat pe insule.

MILESIMUL CĂLĂTOREȘTE

Cînd va începe pentru alții noul an

Anul 1972 s-a instalat definitiv în toate drepturile lui (și datorile noastre) și nu mai putem avea nici o scuza spre a-l ignora prezența, fie chiar agreșînd numai datarea corespondenței noastre private. Să nu uităm totuși că nu tot globul acceptă calendarul nostru și că cel puțin alte șapte calendare măsoară timpul care se abate asupra omului după alte criterii decît ale noastre.

Noul an musulman va începe, de pildă, abia la 17 februarie și va fi anul 1392. Pentru un număr de populații din Asia noul an va începe la 14 februarie și va fi anul 49 din ciclul 77. Hindușii sărbătoresc anul nou la 21 martie. Încît la primăvară vor intra în anul 1894. În aceeași zi iranienii vor marca începutul anului 1351 din calendarul lor. Pentru budiști, ziua de 28 mai va marca începutul anului 2516, iar calendarul ebraic va celebra la 9 septembrie anul 5733. În sfîrșit, calendarul etiopian va inaugura, cu două zile mai tîrziu, la 11 septembrie anul 1965.

CASA PRIETENIEI ROMÂNŌ - SOVIETICE - BUCUREȘTI

PROGRAMUL MANIFESTĂRIILOR pe perioada 14-20 ianuarie 1972

Vineri 14 ianuarie, ora 19: Rubrica: „Figuri reprezentative din istoria științei”. N. E. Jukovski — savant rus de prestigiu internațional (cu prilejul împlinirii a 125 de ani de la naștere). Va vorbi: prof. dr. docent Petre Augustin. Urmează un program de filme.

Sâmbătă 15 ianuarie, ora 19: Ciclul: „Estetica, arta și condiția umană”. Colocviu: „Estetica marxistă și creația artistică contemporană”. Participă: conf. univ. dr. Gheorghe Stroia, conf. univ. dr. Titus Mocanu, dr. Pavel Cimpeanu. Discuția va fi condusă de dr. Ion Pascadi. Urmează filmul documentar „In tainițele muzeului” și un film artistic.

Duminică 16 ianuarie, ora 10,30: Manifestare pentru tineret. Ciclul: „Tinerete, năzuințe, idealuri”. Consultație: Cum ne formăm ca oameni multilateral dezvoltăți? Va vorbi: prof. Toma Stan, cercetător științific principal la Institutul de științe pedagogice. Urmează filmul documentar „Orizont științific nr. 11” și un film artistic.

Ora 19: Ciclul: „Morală în sfera de competență a opiniei publice”. Colocviu etic: „Optica nocivă a toleranței”. Participă: Elisabeta Ionescu, judecător la Tribunalul Suprem, Emil Cioflan, directorul Direcției teritoriale de control și revizie a Municipiului București, prof. Costin Ștefănescu, șef de secție la Institutul de științe pedagogice. Discuția va fi condusă de Sorin Holban, ziarist. Urmează filmul documentar „Virsta opțiunilor” și un film artistic.

Marți 18 ianuarie, ora 19: Ciclul: „Știința, politica și societatea”. Simpozion: „Configurația actuală a societății românești”. Vor vorbi: acad. prof. Nicolae Teodorescu, vicepreședinte al Asociației oamenilor de știință din R.S. România, prof. univ. Ludovic Takács, membru al Academiei de științe sociale și politice, vicepreședinte al Consiliului oamenilor muncii de naționalitate maghiară din R.S. România, conf. univ. dr. Ion Răvar, director general adjunct al Direcției Centrale de Statistică. Urmează filmul documentar „Anii electronici” și un film artistic.

Miercuri 19 ianuarie, ora 19: Rubrica: „Poesis '72”. În dezbatere: „Poezia și conștiința epocii”. Participă: Nina Cassian, poetă, acad. prof. Mihai Beniuc, Franz Johannes Bulhardt, poet. Dezbaterea va fi condusă de Dan Zamfirescu, critic literar. Urmează lecturi din creația poezilor participanți la dezbatere, în interpretarea unor actori ai teatrelor din Capitală, filmul documentar „Casa lui Călinescu” și un film artistic.

Joi 20 ianuarie, ora 19: Ciclul: „Civilizația în afluxul tehnicii”. Simpozion: „Automatizarea proceselor tehnologice”. Participă: prof. univ. dr. ing. Sofronie Laurențiu, conf. univ. dr. ing. Florea Simion, conf. univ. dr. ing. Mihai Terțișco. Urmează filmul documentar „Inteligența cifrată” și un film artistic.

Poșta medicului

(Urmare din pag. 8-a)

RADU VASILE — Arad: Fracturile vechi de piramidă nazală însoțite de tulburări respiratorii, care pot duce la rinite atrofice, impun intervenția chirurgicală cu rețopziția septului nazal.

ST. P. — Arad: 1) Trebuie să consultați un o.r.l.-ist pentru că simptomele par să indice o rinită cronică atrofică. 2) În dermita de contact alergică veți evita în primul rind contactul cu orice fel de

detergenți. Veți aplica prîșnițe bine stoarse cu Romazulan; apoi, pomada Locacorten-vioform, eventual pulverizări cu Terra-cortryl (spray).

T. S. — Hunedoara: De vreme ce audiograma este normală, simptomele pot ține de un sindrom astenic, cauzat în parte și de munca în mediu zgometos. Încercați deocamdată o cură combinată cu Aslavital, injecții i.m. 1 fiolă la 2 zile asociat cu Aslavital — drajeuri, 1-2 drajeuri/zi (după mese) și, în intervale, Folcisteină U, 1 fiolă i.m. la 2 zile.

Librăria CARTEA PRIN POȘTĂ

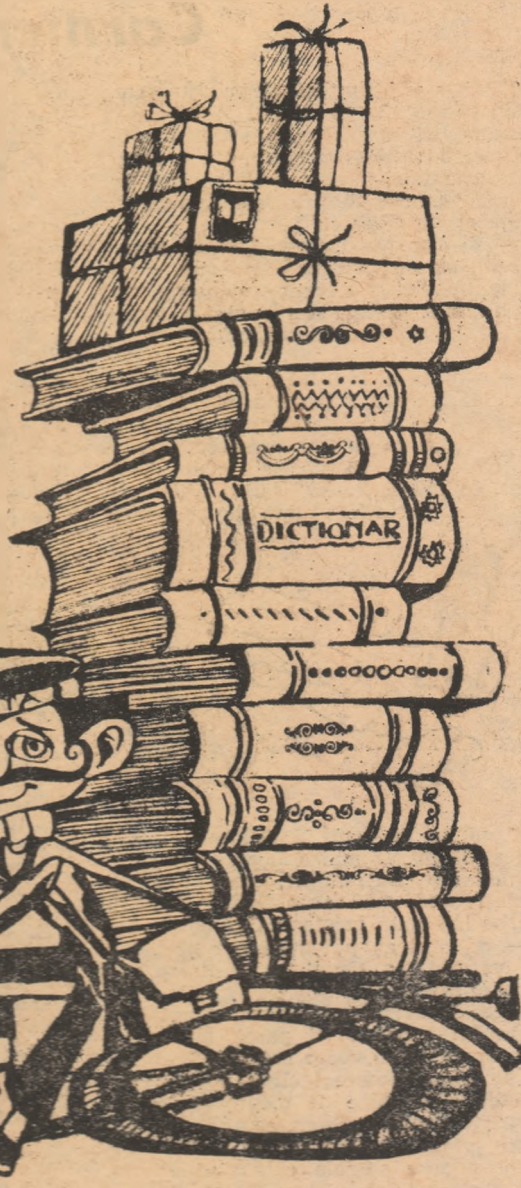
Primiți la domiciliu cărți, din toate domeniile de activitate, reproduceri de artă și discuri, adresindu-vă în scris Librăriei „Cartea prin poștă” — unitate a cooperăției de consum.

Vă puteți asigura din timp lucrările în curs de apariție prin comenzi anticipate.

Plata se face la primirea coletului. La cerere, librăria vă trimite — GRATUIT — liste bibliografice, prospecte și cataloage.

Retineți adresa: Unversalecoop — Librăria „Cartea prin poștă”.

București, str. Sergent Nuțu Ion nr. 8-12, sector VI.

TÎRGUL DE IARNĂ

10 ianuarie '72 - 12 februarie '72

ÎN ACEST INTERVAL

PUTEȚI CUMPARA

LA PREȚURI AVANTAJOASE

PRODUSE DE ÎMBRĂCĂMINTE ȘI ÎNCĂLȚĂMINTE

DE SEZON

RECOM

A APĂRUT „MAGAZIN ISTORIC” NR. 1 1972

• Dragoș Vodă — un nume, o epocă, o acțiune • Eroica — momente din neînfricată luptă a U.T.C. • Despotica regină a Macedoniei și insomniile lui Alexandru cel Mare în viziunea lui Arnold Toynbee • „Cavalerii speranței” pe fronturile fierbinți ale Spaniei anilor 1936-1939 • Al. I. Cuza îl infruntă pe marele vizir. • Cavour sau revoluția fără revoluție •

Enigmatică populație a carpiilor își dezvăluie tainele • Serisori din arhiva lui Petru Groza • Noiembrie 1942: Flota franceză din Toulon se autosabordează • O ipoteză sau o certitudine: Carol Davila fiul lui Franz Liszt? • Noul concurs al „Magazinului istoric” • Noua rubrică: Enigmistică.

I.S. „TEXTILA”

• GALAȚI •

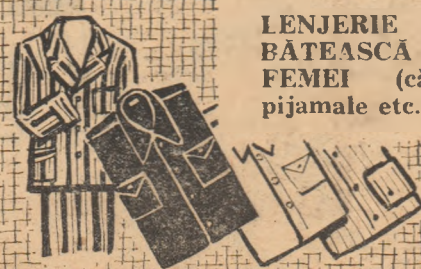
B-DUL REPUBLICII Nr.158 TEL.12187-12188

PRODUCE:

TESĂTURI DIN BUMBAC ȘI CELOFIBRĂ, imprimate, uni, în desene și culori moderne și variate.

LENJERIE BĂRBĂTEASCĂ ȘI DE FEMEI (cămăși, pijamale etc.)

FRÎNGHII ȘI SFOARĂ în diferite grosimi (din cinepă)

Primii pași în muzică

Foto: V. Fiodorov

Carmen

Totul s-a întâmplat pe neașteptate. Într-o bună zi, în biroul lui Feodor Maximovici Meșkatov, a sunat telefonul, el a ridicat receptorul, a rostit „alo” și atunci în ureche i-a răsunat un glas de femeie, subțire, melodos ea un clinchet de clopoței.

— Feodor Maximovici? Bună ziua! La telefon e Liudmila Vasilievna.

Maximovici și-a scrutat memoria, s-a gândit, s-a gândit, dar nu și-a putut aduce aminte de nici o Liudmilă Vasilievna.

— Vai, m-ați și uitat? Se poate Feodor Maximovici? I-a muștră interloctura de la celălalt capăt al firului. Dar să știți că eu imi amintesc perfect de dv. Parcă vă văd și acum ochii mari și gravi, ha-ha, și mustăcioara neagră... gesturile pline de stingăcie,

dar, nu vă supărați, asta-i șarmul dv. Păcat că nu vă mai aduceți aminte de mine! Dar, nu-i nimic, cind o să mă vedeți o să mă recunoașteți. Nu degeaba imi spun prietenii Carmen.

— Și cind ați putea să am plăcerea să vă văd? a țâșnit de pe limba lui Feodor Maximovici.

Aceste cuvinte și-au luat zborul din gura lui Maximovici parcă fără voia lui. Pesemne că vocea era atât de dulce și de ademenitoare încît îl purtase pe aripile ei departe de mediul neplăcut și trist în care lințezea, șoptindu-i: „Și totuși viața e frumoasă”, ori poate că-l impresionase soarele călduț care, din cerul albastru de mai, răzbătea pînă la el în birou...

— Cind ați putea să mă vedeți? Cind imi fixați o întîlnire în biroul dv. Cred că sînteți căsătorit și că vă jenați să-mi propuneți un rendez-vous, undeva pe stradă

— Bine, de acord! Sigur, sigur, Liudmila... Liudmila...

— ...Vasilievna. Nu mă supăr dacă imi spuneți Liusea.

— Spuneți-mi, domnișoară Liusea, ați putea să veniți mîine, să zicem, la trei?

— Mîine? La trei? S-a gândit Liusea, analizînd profund invitația. Desigur. Pot.

Punînd înapoi receptorul în furcă, Maximovici a răsuflat ușurat și și-a șters cu o batistă fața asudată.

„Ce telefon ciudat! Unde am mai văzut-o? Spune că o cheamă Carmen; înseamnă că trebuie să fie frumoasă. Da, de mult n-am mai avut o asemenea convorbire! O discuție așa de liberă! N-am procedat însă cumva greșit? Ah, cind? Mîine?... De dimineață am să iau niște bomboane de ciocolată de la cofetărie, am să-mi scot costumul de haine de la curățătorie. Soția n-a avut cind să mi-l scoată. E foarte ocupată. Și nici nu vrea să înțeleagă că munca pe care o fac eu aici mă obligă să am zilnic o ținută ireproșabilă. Carmen. Carmen, abia aștept s-o văd. To-re-a-dor, fii mai îndrăzneț, și iubirea o să-ți iasă înainte...”

Seara, Meșkatov s-a dus și și-a scos de la curățat hainele, dimineața a cumpărat o cutie cu bomboane, dar totul

a fost în zadar. Exact la ora unu a fost chemat la o ședință de lucru care a durat pînă la cinci.

A doua zi, însă, dînsa l-a căutat din nou. Feodor Maximovici și-a cerut mii de scuze pentru nefericita întîmplare, după care a întrebă-o:

— Spune-mi, dragă Liusea, n-ai putea să vii peste două ore, să zicem?

— Imi pare rău, dar astăzi nu pot. Sînt foarte ocupată; să știți că și noi, femeile, avem uneori zile aglomerate. Dar la șase seara sînt la mine, în cameră, la hotel! Sînteți invitatul meu.

— O-o, vin negreșit! a exclamat don José Maximovici.

Apoi a regretat că făgăduise atât de repede, dar era prea tirziu. La orele 18,00 Feodor Maximovici urcă, dar, scările hotelului, bătî la ușa camerei și Carmen în persoană îi deschise ușa: brunetă, frumoasă foc, cu ochi mari, plini de jar, trasă ca prin inel.

„Ei, naiba să mă ia! Cum de nu-mi aduc aminte unde am mai văzut-o pe zîna asta brunetă? Și doar nu-i așa de mult de cind am văzut-o. Dar unde?”

Meșkatov și-a scos paltonul, a pus pe masă cutia cu bomboane și-a trecut mina prin păr și s-a lăsat în scaun.

— Ei, acum v-ați adus aminte unde m-ați văzut prima oară? îl întrebă Liusea, privindu-l țintă în ochi.

— Ce să zic! Dacă nu mă înșel, în concediu!

— Nu, în nici un caz.

— Atunci la teatru!

— Nu, nici acolo!

— Presimt că... La o emisiune de T.V....

— Ei, nu și nu. Vă invirtiți ca într-un labirint. Aflați că m-ați văzut chiar la dv. în birou, unde am intrat acum o luna după multe rugămînti. Și ați refuzat să-mi aprobați cumpărarea unui compresor pe care șantierul nostru îl așteaptă de un an de zile. Colegii mei mă rugaseră să vin eu personal, fiindcă fac impresie puternică și fiindcă sînt o femeie care răzbate peste tot....

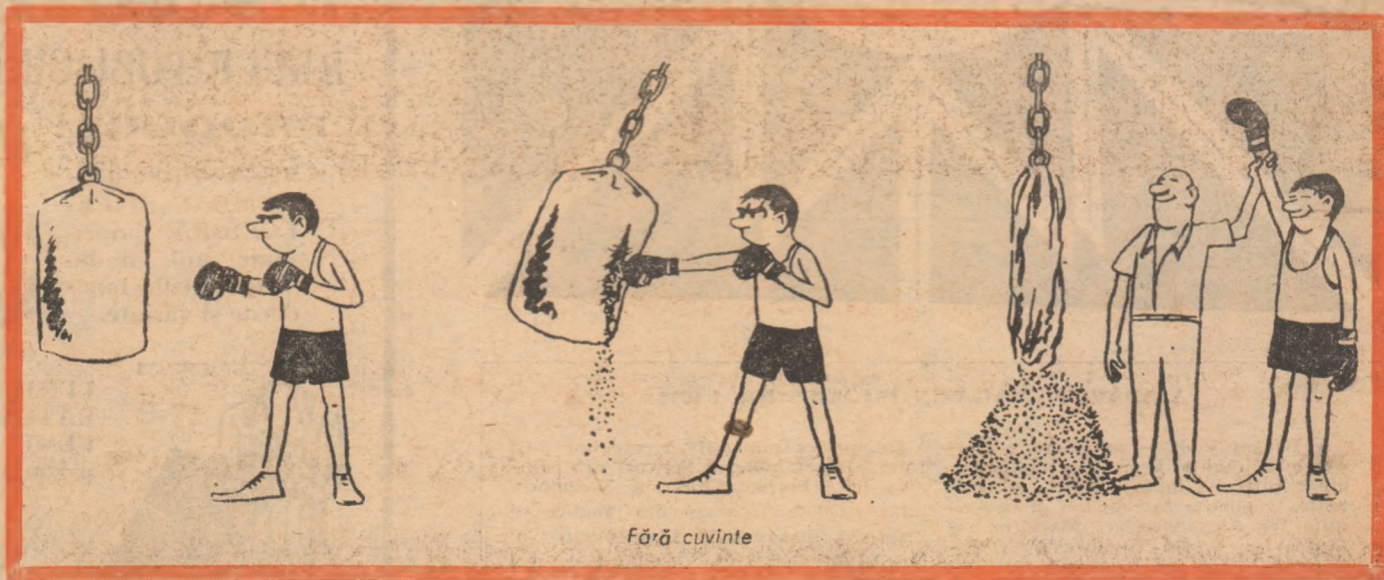
— Da, asta e adevărat, că...

— Atunci, vă rog să mă ajutați și să semnați hirtia.

Meșkatov a semnat. Apoi a băut o cană cu ceai cu bomboanele pe care le cumpărase și a plecat.

Primăvara aurea străzile orașului, dar Feodor Maximovici n-o vedea.

Boris Fgorov

Cum am mincat-o pe „drăguța” mea

— Ai luat niște proporții enorme! m-a anunțat soția. Ai ajuns obiect de distracție pentru vecini. Cel mai mult mă îngrijorează, însă, sănătatea ta. O statistică recentă a arătat că din o sută de morți, șaiszeci și doi au fost obezi.

— Stai, dragă, te alarmezi degeaba! Abia ieri m-am cîntărit. Și am rămas tot la optzeci și două de kilograme. Oricum, însă, ai avut o idee grozavă, cind ai cumpărat cîntarul...

— Da' de unde! Află că nu-i bun de nimic. Eu m-am cîntărit și a arătat șaiszeci și opt de kilograme. Alurea! Niciodată n-am avut mai mult de cincizeci și șase de kilograme.

— Păi atunci e extraordinar! Dacă arată în plus înseamnă că eu...

— Dragul meu, n-are nici un rost să ne contrazicem. La mine arată în plus, la tine în minus. Și ca să nu mai lungim vorba, te anunț că de mîine ai să ții regim. Serafima Fedorovna mi-a recomandat o rețetă de slăbire excelentă. Toate stelele de cinema urmează cura asta de slăbire.

— Dar eu nu sînt vedetă de cinema și nu văd de ce-aș avea nevoie de cura asta de slăbire.

— Oricine trebuie să aibă o talie suplă. Așa încît: dimineața o ceșcuță cu cafea fără zahăr și zece grame de brînză de vaci. La ora douăsprezece — un măr. Prînzul ai să-l iei la patru: o bucățică de carne fiartă și o sută de grame de varză crudă. Seara un pahar cu lapte bătut. Ei, ce zici? O multime de calorii și unde mai pui că zilnic ai să slăbești cu șapte sute de grame.

— Bine, dar cafeaua fără zahăr e amară.

— Ia ascultă! Eu cind mă duc la coafor și stau sub cască să-mi fac permanent rece și mă înăbuș sub ea, crezi că imi place? Dar rabd!

A doua zi dimineața am intrat în concurs cu stelele de cinema. Am băut cu noduri cafeaua amară, am înghițit pătrățelul de brînză de vaci și am plecat la serviciu. Soția mi-a dat bani numai pentru autobuz.

Cind m-am întors acasă m-am așezat la masă și, în patruzeci și două de secunde, am terminat de mincat, rămînînd lihnit de foame. Soția mă încuraja.

— Bravo! Știi că ai și căpătat pe față o paloare interesantă; dacă merge așa și mai departe...

Mai departe a mers așa. Toată ziua am umblat flămînd ca un lup, iar cind imi înghițeam saliva, imi părea că-i aud ecoul în stomacul gol.

A patra zi, soția m-a anunțat:

— Să știți că de mîine nu mai ții regimul ăsta.

— Ura! am strigat eu cu un glas abia auzit.

— De mîine, mi-a tăiat ea entuziasmul, treci la regimul yoghinilor. Un regim ideal. Mi l-a recomandat Anna Lvovna. E mult mai eficace. Spune, ai văzut tu vreodată un yoghin gras?

I-am răspuns că nu văzusem niciodată nici un fel de yoghin. Nici slab, nici gras...

— Te rog, slăbește-mă cu ioniile, s-a supărat însă soția mea. Sistemul yoga prevede un număr de exerciții fizice imbinat cu dietă. Dimineața ai să stai cinci minute în cap.

— Aoleu, draga mea, eu nu pot să mă țin pe picioare, darmită în cap. Cum să fac una ca asta?

— Dar eu cind stau la croitoreasă cite două ore și încerc să-i explic că modificările pe care le-a făcut nu sînt bune — mi-e ușor? Dar rabd încît lasă vîlcărelele. Nu ți-e rușine! Deci: mîine o să stai în cap cinci minute... Ca regim — legume și zilnic paispre-

• umor •

ur umor umor u,
r umor umor umor u,
umor umor umor umor u,
ior umor umor umor u,
umor umor umor umor u,
nor umor umor umor umor u,
r umor umor umor umor u,
mor umor umor umor umor u

zece pahare cu apă! Așa ai să slăbești cite opt sute de grame pe zi.

În cele patru zile care au urmat am băut apă ca un cal insetat după o cursă de galop și am stat în cap. Pe stradă începuse să mă ia cu ameteți, iar în autobuz mă urcam prin ușa din față. De la sindicat mi s-a oferit un bilet de odihnă, la un sanatoriu. În a cincea zi, soția mi-a spus.

— Ajunge, dragul meu. Am terminat și cu yoghini. Sînt alții mai grozavi. Olga Semionovna mi-a dat o rețetă care e de o mie de ori mai bună decît cele de pînă acum. Ai să mînci pe puncte.

— Ce puncte? m-am holbat eu la ea. Doar nu joc hochei sau șah.

— Nu-i nimic, nu te necăji de asta, îngerașul meu. Există un tabel în care e notată puterea nutritivă a fiecărui fel de mîncare. Doar nu degeaba fac specialiștii cercetări și analizează în laboratoare cu microscop-pele. Fii atent: o limonadă — douăzeci și trei de puncte, o sută de grame de nuci — treizeci și opt, un pahar cu lapte bătut, paisprezece puncte. Și acum alege ce-ți place. Ce vrei tu? Un pahar cu lapte, o nucă sau o limonadă? Și ai să vezi cum o să slăbești în două-trei săptămîni. Am să fii mindră de tine. Aha, dar era să uit: de dimineață să faci cros; de la noi pînă la cinematograful „Tineretea”. Și înapoi. De patru ori.

Dar ieri s-a întîmplat ceva. Mi se rupsesse un nasture de la haina albastră. Am luat alta gri. Și în buzunarul drept — să mai spună cineva că nu mai există minuni pe lume — ce credeți că am găsit? O hirtie; dar nu una oarecare, ci o hirtie de o rublă. O rublă adevărată. Doamne, de cind nu mai văzusem așa ceva, aproape că și uitasem cum arată. Inima mi-a bătut emoționată în pereții pieptului, iar prin minte au început să-mi zboare gânduri nebunești, fantastice.

Și acum am să vă spun ce am făcut cu ea. Mă bizui pe discreția dv. și pe sentimentul de umanitate. N-o să-i suflați nici o vorbă nevesti-mi, nu? Am cumpărat... zece... ouă. Le-am dus acasă... și... le-am ascuns. Seara, cind soția mea s-a dus la o prietenă, eu... am pus... o bucățică de unt... în tigale... și am spart... șase ouă. Apoi încă... trei. Și încă... unul.

Omleta se rumenea vîzînd cu ochii. Sfiria dulce. Avea și jumări.

— Scumpa! Drăguța de tine! am șoptit. Și am devorat-o. Toată.

Ah, dacă m-ați fi văzut cum am alergat a doua zi pînă la cinematograful „Tineretea”. Și înapoi. Jur pe ce vrei că am bătut recordul european. Or, poate chiar și pe cel mondial.

Boris Iudin